

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejeli telefon (Budapest) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150
Félévre 600
Negyedévre 320
Egy órára 110

XI évfolyam 96. szám

1928 május 1. kezdődött
5688 Ijvár 10

Cenzurat: Suci!

NYUGAT-KELELET

Dr. Ramasetter Róbert
2. II. 8.
Budapest

POLITIKAI NAPILAP

Május elseje

Inkább, mint valaha, a mai május egy külsőleg, belsőleg forrongó világot talál. Néha ez véres vajadásokkal megszületett május ez; szimbóluma mögött sohasem ejtett természeti összefüggések lapulnak, mint Maja mitológikus fátyla mögött az élet kusmerhetetlen körvonala.

A világháborút követő tizedik évben ez a mai május az első, mely korszakot zár le, hogy egy új, bár még bizonytalan korszaknak adja át a helyét. A világháborút követő tíz év alatt, a reakció és a szélsőséges kilengések küzdelmében csak a káoszt láttuk tisztán: minden más irányvonalat elmostak a lázas rikoitozások és léleka kísérletezések abrakadabrái.

Ezen a májuson azonban, annak ellenére, hogy a föld körge részegen és esztelenen rázta meg magát, annak ellenére, hogy folyók és tengerek a teremtés ismeretlen májusának egyetlen intésére ki- lépek medreikből s katalizmát zudítottak országokra és nemzetekre: ezen a májuson immár tisztán látszanak a következő évtized politikai és társadalmi kontúrjai.

Nem kell hozzá különösebb optimizmus, vagy különösebb jóstehetség, hogy feltételezzük: a kirívó ellentétek, melyek tíz éven keresztül domináltak politikai és társadalmi életünkben, hanyatlóban vannak, hogy egyetlen nagy törekvésnek, egyetlen nagy világháborúnak engedelmessé válnak.

Minden harc és forrongás, ami a föld belső életében erjed és természeti katalizmákban érezteti erejét: egy újabb geográfiai és geológiai elrendeződés szükségességéért történik. És minden harc és forrongás, ami az emberiség életében tör fel: egy újabb szükségserűzés és fejlődési fok igazolása. Tíz év óta ez a harc és forrongás iránytalan volt, vagy olyan irányokat mutatott, melyeknek eredménye csak a részletekre és nem az egyetemességre vonatkozott. Ma túl vagyunk ezen a bizonytalanságon. Életünk fókuszába a bizonyosság tüze költözött, mely egyre nagyobb lánggal világít bele a kísérletezők látszó homályába.

Ez a bizonyosság annak hite minden eszmélő és öntudatos emberben — álljon akár a jobb, akár a baloldalon, — hogy a civilizáció mai állása mellett a nyugtalanság mai atmoszférájában a régi doktrínák nem alkalmazhatók többé népekre és társadalmi osztályokra s a jövődől felé való haladásunkban alkalmazkodnunk kell az új társadalmi, népi és tudományos konstellációkhoz.

Ez a bizonyosság a mai május lényege. Azé a májusé, mely megújulást jelent ugyan, de leglényegében mégsem egyéb, mint változás. Mert a májusok is elhalnak, mint a decemberek, hogy a lázas virágzás, a bíbor és fehér szirmok költészetét a magbaszökkenés világa és melege váltsa fel, hogy azután újra az ősz és tél uradna következzen.

Minden új május ezer más volt és leendő május valósága, annak az igazságnak rejtett szimbóluma, hogy nincs fővendő, aminek ne lenne köze a mult-hoz és nincs mult, amely jövődől kiindulópontja ne volna.

A világ dolgozóinak küzdelme egy tisztultabb, boldogabb jövődől megvalósításáért végső fokon — egy súlyos történelmi és emberi igaztalanság felismeréséből robbant ki, kibombant akként

hogy egy érzésfolyamat tudományos öntudattá tisztult. De ez a küzdelem, épen kiindulópontját véve alapul, egyben azt is igazolja, hogy az igaztalanság emberi értelmezése valahogyan beletartozik az elhatárolások nélküli természetbe s igazolja azt is, hogy a küzdelem maga, önmagáért és önmagában az élet megtartásának, fejlődésének záloga. És minden küzdelem a tökéletesbülést folyik. A tökéletesbülés pedig sohasem vonatkozhat egyetlen osztályra, népre, vagy fajra, hanem csak az egyetemes emberiségre.

A mai május a tökéletesbülés akarásának jegyében köszönt reánk, annak ellenére s talán épen azért, mert számosan vannak osztályok és kormányok, amelyek legfőbb feladatuknak az ezen egyetemes akarat ellen való küzdelmet ismerték fel.

Azonban régi filozófiai megállapítás, hogy igen sok természeti jelenség saját ellentétét magyarázható meg legjobban. A társadalmi és előrehaladás mértékét néha az ellenállás erejével mérhetjük le legkézzelvezhetőbben.

Es valóban: a fejlődés és tökéletesbülés útjában álló gátló erők, mint az a természet egyéb megnyilvánulásaiban is felismerhető, politikai és társadalmi tekintetben szintén a fejlődési akarat gyorsulását segítik elő.

A kimenetel nem lehet kétséges. Soha még nem köszöntött reánk Május, melynek fénye alatt a boldogság, béke és igazságosság vágya egyetemesebben dobogtatna volna meg a szíveket. A világ becsületese vezetői már csak a mikéntek tekintetében különböznek egymástól, de a mikénteken túl — mindenki egyetért egy más, jobb igazabb társadalmi és nemzetközi konstelláció akarásában.

S ha látunk megalkuvást és látunk pillanatnyi visszaeséseket, ez nem ok az elcsüggedésre. A föld nehézkedési törvénye a társadalmi és politikai célkitűzéseket is determinálja. Amíg a röghöz kötött ember eljutott a repülőgépig: évezredek peregetek le. De ma már repül az ember s tekintete a végtelenségre van beállítva. És minél nagyobb ellenállásokat győz le, annál inkább bizonyosodik a büszke hit igazsága, hogy a világ, minden színével, minden pompájával azért adatott neki, hogy legyőzze a nehézkedési törvény ellenállásait: a magasba emelkedjék s mindenki paradicsomává alakítsa át a ma még mindenki számára csak relatív boldogságokat nyújtó földet.

Ez a Május ennek a hitnek jegyében köszöntött reánk s minden virága, minden fénye, minden kacaja és szomorúsága ebben a harmóniába olvad fel.

Salamon László.

SZÁZEZER EMBER VETT RÉSZT A KISENEVI ÜNNEPSÉGEKEN

Bessarabia csatlakozásának tízéves jubileuma alkalmából a kisebbségi jogokról és a demokráciáról beszélt Brătianu miniszterelnök

Nem autonómia, hanem az egységes decentralizáció útján igéri a kormány a tartományok boldogulását

(Chisinau-Kisenev, április 30. Az Új Kelet tudósítójától.) Vasárnap zajlott le nagy ünnepségek keretében Bessarabia csatlakozásának tízéves jubileuma Kisenevben. Az ünnepségeken részt vettek a régensztanács tagjai is akiket a kormány tagjai, a volt miniszterelnökök, valamint az 1918 évi besszarabiai országgyűlés tagjai fogadtak. Résztvett azon kívül 30 táborkok, valamint az összes polgári hatóságok és a besszarabiai falvak küldöttségei is. Az állomáson Ciu-gureanu dr., a volt moldva-bessarabiai köztársaság egykori miniszterelnöke üdvözölte a régenseket. Beszédében rámutatott a csatlakozás felejthetetlen pillanataira, amelyek feloldhatatlanul az anyaországhoz kötik ezt a tartományt majd biztosította a régensztanácsot a besszarabiai lakosság rendithetetlen hazaszeregetéről. A régensztanács nevében Miron Christea patriarcha válaszolt. Üdvözölte az egyesülés első jubileumát, amely annak is kifejezője, hogy Bessarabia örökre visszakértült az anyaországhoz.

Tedeum és istentisztelet

A pályaudvarról mintegy százezer főből álló menet élén vonultak be a régensztanács tagjai a városba, ahol a székesegyházban fényes Tedeumot tartottak Gurie metropolita és a besszarabiai klérus celebrálásával. Az istentisztelet után Miron Cristea, mint erdélyi származású püspök, az ország konszolidációjának befejezése érdekében az összes állampolgárok egysége appellát

Ezután a kisenevi zsidó templomban volt ünnepi istentisztelet, amelyen az összes hatóságok részt vettek.

Az országgyűlés ülése

Délelőtt 11 órakor nyílt meg a besszarabiai csatlakozást kimondó országgyűlés emlékülése. Az ülésen Incuilez miniszter szólt fel elsőnek, aki mint a moldvai főztársaság volt elnöke nyitotta meg az ülést. Beszédében arra emlékeztette a hallgatóságot, hogy pontosan tíz évvel ezelőtt mondottak ki ugyanebben a teremben a Romániával való egyesülést. Visszapillantást vett a történelmi aktus megelőző eseményekre, majd azt hangsúlyozza, hogy Bessarabia erős bástyája az országnak minden ellenséges itélettel szemben, ugyanakkor azonban az európai civilizációnak is előretolt őrszeme.

Miklós herceg beszéde

Miklós régensherceg szólt fel ezután. Boldog, hogy részt vehet ezen a tízéves jubileumon. Örömmel alapítja meg, hogy Bessarabiának az őshazához való visszatérése az örendelkezés és a nemzeti öntudat elve alapján történjen, mint-hogy maga a szovjetrendszer is az oroszországi népek teljes függetlenségét proklamálta és megengedte, hogy szabadon rendelkezzenek sorsuk felől. Epen ezért annak a reménynek adott kifejezést Miklós herceg, hogy Oroszország vegre is el fogja ismeri Bessarabiának végleges egyesülését Romániával, mert ez a csatlakozás az ország rész lakosságának akarata szerint történt. Reméli, hogy a román nép örökre egyesülve marad az ország és a nemzeti egység konszolidálásának nagy munkájában.

Brătianu Vintila felszólalása

Miklós herceg beszédét a jelenlevők Mihai király és a régensztanács eljenzé-

sével fogadták.

Ezután Brătianu Vintila miniszterelnök beszélt. Szerinte ennek az évfordulónak meg kell erősítenie a román népet saját értéke felől meggyőződésben. Mert erre a népre nagy szerep vár a jövőben. Biztosítanunk kell fajra és vallásra való tekintet nélkül minden állampolgárnak a fejlődési lehetőségek teljesülését a román nemzeti állam keretein belül. Fenn kell tartanunk a nép-testvériséget, mert az állam energiájának megőrzése a demokratikus elvek tiszteltbentartásából származik és ezek az elvek vezetik a román politikát Romániának be kell bizonyítania az egész emberiség előtt életerejét és egészségét voltát. A gazdasági, pénzügyi és kulturális konszolidáció az egyes tartományok boldogulását is meg fogja valósítani nem az autonómia, hanem a jól megszervezett decentralizáció révén, amely az állam érdekeinek szemelött tartásával működik. Ezt a programot diktálja Romániának az egyesülés óta lejárt tíz év minden tapasztalata.

Erdély és a többi részek üdvözléte

Nicolcescu, a szenátus elnöke, hódolattal emlékszik meg az elhunyt Ferdinánd királyról, aki az egyesült Nagyrománia egyik megalapítója. Azon reményekkel ad kifejezést, hogy Mihály király uralkodása alatt Románia be fogja fejezni a konszolidáció munkáját.

Saveanu kamarai elnök Bessarabia multjáról beszélt, amely példát nyújt mindnyájunknak. Averescu tábornok ráment saját közreműködésére az egyesülés körül, reményét és meggyőződését fejezve ki az ország jövője iránt. Mihai

gek
világosító munka,
éves tapasztalat
gyítást az ideg.
díjmentesen kül
egészségi-évan
bi cum alatt kéri
irat igazolja a
érdekekben tör-
tató-munka egye-
nyet. Aki az
gy táborához
ozottságban, tér-
őfajában, almat-
zavarokban, tul-
almokban, általa-
testi gyöngység-
n más hasonló
szenved,
meg vigasztalozó
émet!
ssa, megfog győ-
életorom meg-
utjáról. Ne var-
g a mai napon!
K. BERLIN S. O.
13. Abt. 359.
ngora
en p. alapokban
gösen eladó
berg
l. Victoriei No 5.
lapot
mál
emorádai
-deca) 21.
o o o o o
Uj Keletben
b
ellek
csinos
o k:
yvárad
estfi
ac
nseverin
ár Rt.

Tivadár, Kolozsvár polgármestere, Erdély nevében üdvözlöi Bessarabiát a jubileum alkalmából. Nistor miniszter Bukovina üdvözlését tolmácsolta. A díszülés után leleplezték Stefan cel Mare szobrát. A szobor leleplezésén Scarisoreanu tábornok, a hadsereg nevében beszélt, majd Buzdugan régens mutatott rá a román történelem dicső napjaira.

Ezután katonai díszszemle következett a kisenevi helyőrség összes csapatainak részvételével, majd elvonultak a régénstanács előtt Bessarabia összes falvainak delegátusai, az iskolák növendékei és a megjelent óriási számú közönség.

Végül díszbéd volt, amelyen Miklós herceg ült az asztalfőn. Bratianu Vintila miniszterelnök tartotta az ünnepi főszót, majd a volt országtanács több tagja beszélt.

Az ünnepély minden részletében nagy lelkesedéssel folyt le és mindenütt a legteljesebb rend uralkodott.

Feltűnéskeltő megbeszélések a kormány tagjai és egyes ellenzéki vezetőpolitikuskok között Kisenevben

Politikai körökben nagy feltűnést keltett és állandó diskuszió tárgyát képezi az a többrendbeli megbeszélés, amely a kisenevi ünnepségek alatt majdnem tíntető nyilvánossággal folyt le a kormány tagjai és egyes ellenzéki vezetőpolitikuskok között. Ezekhez a megbeszélésekhez, amelyek Bratianu Vintila és Averescu tábornok között, Bratianu és Jorga között, majd Averescu és Jorga között, valamint Averescu és Prezan tábornok között, végül Jorga és Lapedatu között folytak le, sokan messzemenő következtetéseket fűznek a belpolitikai helyzet közeli kialakulásával kapcsolatban. Külön beszélgetés történt Averescu és Argeloiannu között is, de arról, hogy ezeken a sorzatos megbeszéléseken miről volt szó, semmi pozitívumot még nem lehet tudni.

Miért késik a kormány döntése

A kisenevi megbeszéléseket összefüggésbe hozzák a nemzeti parasztpárt is-

Ma premier

meretes manifesztumával, amelyet szombaton éjjel harszítottak már a fővárosban. Az ellenzéki lapok egyöntetűen megállapítják, hogy

a gyulafehérvári kongresszussal kapcsolatban közlétt manifesztum erős támadás a kormány ellen, de semmi esetre sem forradalmi aktus.

A manifesztum tompított élet egyes lapok azzal magyarázzák, hogy a nemzeti parasztpárt nem akart energikusabb hangot használni, amíg nem ismeri a kormány döntését a naggyűlés engedélyezése tekintetében. A kormány végleges állásfoglalása azért késik, mert a párt vezérével állandóan interjúk történnék abban az irányban, hogy Maniuc vállaltan teljes garanciát a gyűlés nyugodt lefolyásáért.

Az „Adeverul” értesülése szerint a kormány minden eshetőségre felkészült, illetve

minden intézkedést megtett arra, hogy a gyűlés behatárolása esetén meg is akadályozhassa annak megtartását.

Egyik ilyen rendszabály volna az is, hogy május 2-től kezdve további intézkedés Erdélyben tilos lesz az autóközlekedés. A lap szerint azonban sokkal drasztikusabb óvintézkedéseket is fogantatottak, különösen abban a tekintetben, hogy a gyűlés szervezésével megbízott ellenzéki vezetőembereket lehetőleg akadályozzák a szabad mozgásban. Ezzel kapcsolatban az „Adeverul” azt jósolja, hogy az ellenzék még ezer a hétéven ugyanolyan leleplezéseket fog tenni a kormány intézkedéseivel összefüggésben, mint a tavalyi választások idején nyilvánosságra hozott Davidoglu esendő tábornok titkos parancsai voltak. Nemzeti parasztpárti körök szerint egyébként

egyes hatóságok már igen nagy akadályokat gördítenek a gyulafehérvári gyűlés megtartása elé

és nemcsak a szervezők, hanem a vezetőket akadályozzák a szabad mozgásban. Hanem amint valahol 10-15 paraszt összegyűl, a csendőrség azonnal szétoszlatja őket. Éppen ezért a párt vezetősége elhatározta, hogy amennyiben ezek

a zaklatások meg nem szűnnek, vagy

amennyiben a gyűlés megtartását megakadályozzák, illetve incidensek provokálásával megkísérítik próbálni, demonstratív tiltakozógyűlést fog Bukarestben összehívni,

amelyen sokkal több embert vonultat majd fel, mint ahányan az összes eddigi gyűléseken megjelentek.

Ezer év múlva csak „állóhely” lesz a földön, olyan sok lesz az ember

Az évről-évre megjelenő hivatalos és nemhivatalos statisztikák azt mutatják, hogy a föld lakossága hatalmas tempóban szaporodik.

A kérdés az, hogy bekövetkezhet-e majd olyan idő, amikor a föld túlnépesedik és nem fog tudni táplálékot adni a rajta nyüzsgő embertömegeknek. Ezzel az érdekes problémával foglalkozik Ross, a wisconsini egyetem szociológiai tanára most megjelent könyvében. A professzor kutatá-

sen új jelenség Európában és Amerikában egyaránt, a többi világrészekben nem is ismerik, úgy hogy a világ lakosságának háromötöd része még nem is gondol a születések korlátozására.

Milyen gyorsan szaporodik az ember?

Milyen gyorsan szaporodik az ember? Ross professzor arra az eredményre jut, hogy „az a modern lakosság, amely felhasználja mindazokat a modern módszereket és intézményeket, amelyek az emberi élet megővására és oltalmazására szolgálnak s melynek körében a nagy családok divatosak, husz évenként megkétszereződik.”

Ha egy házaspár egy generáció alatt hozzá akar járulni az emberiség meg-

Select mozgóban

sai egészen új oldalról világítják meg ezt a kérdést, amely esetleg már ennek a generációnak a gyermekeit és unokáit is élénken foglalkoztatja.

Születés és halálozás

A népszaporodást két tényező irányítja a születés és a halálozási arány szám. Az orvostudomány az utolsó száz évben valóságos csodákat művel a halálozási arányszám csökkentése terén. Rámutatott számos betegség okaira, megtalálta az óvintézkedéseket és az orvoszereket és ezzel erősen csökkentette a betegségek okozta halálesetek lehetőségét.

Az éhhalál közvetlen veszedelemre már nem igen fenyeget egy szerre egész népcsoportokat, tekintettel arra, hogy a moderna közlekedési eszközök és az élelmiszer megővési módszerei forradalmasították a nemzeteknek egymáshoz való viszonyát.

Mint hogy az emberek ma már nem halnak meg olyan nagy tömegekben, mint régebben, sokkal többen is hoznak létre utódokat. Ennek a nagy szaporodásnak egyetlen ellensúlyozója a születések korlátozása. Ez meglehető-

Alraune

kétszerezéséhez, négy gyermeket kell a világra hozni és ezeket életben kell tartania, hogy azután ők is ilyen arányban szaporodjanak. Három generáció alatt ilyen módon már meggyöcszorosodik a lakosság.

— Ha feltesszük — írja Ross tanár — hogy egy században három generáció van, két évszázad alatt a népesség hatvannégyszeresére szaporodik, három évszázad alatt pedig ötszázhatvankétszeresére. Hogy ez nem pusztán elmélet, azt bizonyítja a franciák esete Kanadában, ahol körülbelül 240 év alatt megötszázszorozódott a számuk.

Hány gyermeket kell egy házaspárnak létrehozni?

Ha egy-egy átlag-házaspár nem 4, hanem csak három utódot hoz a világ-

URANIA Harry Liedtke és Eszterházy Ágnes
Játékos nő
mozgó c. társadalmi drámában. Monopól Dorian-film

ra, akkor a lakosság csak 56 év alatt kétszereződik meg, ha három generációt veszünk egy évszázadba, 100 év alatt tehát 3.5 szeresre szaporodik a népesség, 200 év alatt 12-szeresére és 300 év alatt 40-szeresére. Közvetlenül a világháború előtt Európa még ennél is gyorsabb tempóban szaporodott. Ha a keresztes hadjáratok idején csak egymillió ember élt volna a földön és ezek állandóan ilyen tempóban szaporodtak volna, akkor is ennyi ember élt a földön ma.

— Hogy hány gyermeket kell egy házaspárnak létrehozni, hogy a lakosság egy adott tömeget érjen el, az mindig a halálozási arányszámtól függ, továbbá attól, hogy hányan nem nőülnek és hányan maradnak gyermekeletlenek. 1920-ban az Egyesült-Államok területén minden ezer házaspárnak 3100 gyermeket kellett volna létrehozni, ha azt akarták volna, hogy ismét ezer termékeny házaspárt eredményezzen a szaporulat.

Ross tanár ezután könyvében idézi Sir George K. Niub ausztráliai statisztikust, aki ezt írja:

„Már csak állóhely kapható.”

— Az emberiség sokkal rohamosabb mértékben szaporodik mint azt általában hiszik. Rövidesen súlyos mérvet fog ölteni az élelemszerzés nehézsége. Ha a föld lakossága a mostani tempóban szaporodik tovább, 60.15 év alatt megkétszereződik, 100 év alatt pedig 3.16-szorosára növekszik, 200 év alatt tehát a föld népessége megtízszereződik, 400 év alatt megszásszorosodik. Ezek szerint a föld népessége, amely ma 1800 millió, 100 év múlva 5380 millió, 200 év múlva 17.040 millió, 300 év múlva 53.930 millió és 400 év múlva 170.710 millió lenne.

— Ha ez tényleg beválik, — írja hozzá Ross professzor — akkor hiába tudják megoldani az emberiség táplálásának kérdését kémiai úton, ezer év múlva egyszerűen nem lesz hely a földön az emberek számára. Annyi idő múlva, mint amennyi a keresztes háborútól mai napig lefolyt, a földön ki kell tűzni egy táblát:

„Már csak állóhely kapható.”

Ezután Ross professzor felveti azt a kérdést, hogy honnan lehet majd megfelelő táplálékot szerezni az ilyen embertömegeknek. Nem tud rá kielégítő választ adni. Az Egyesült Államok eddig még parlagon heverő földjei megműveltetésük esetén legfeljebb 60 millió embernek tudnának kenyeret adni. Egybillió embert azonban nem tudnának eltáplálni. Még ha a trópusi őserdőket, a sarkvidékeket és a tengerfenék egy részét is felhasználnák ilyen célra, az sem volna elég.

Butoránleszállításra
határoztuk el magunkat, hogy tüzemünk munkáit foglalkoztathassuk, ha tehát
olcsó és jó butort
Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann
zongorát, pianinót,
akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg
Székely és Réti
butorgyár Rt.
hatalmas raktárait. Hiteleképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

különlegesen berendezett
képkeretező, aranyozó
műhely. Oval, kerek és Blondel keretek minden méretben Cluj, Str. és kivülben Somlyai Mihály Jula Maria 7.

FÓRUM

Hol legyen a cionista szervezet központja?

Nagyon helyesnek tartom, hogy az Uj Kelet szerkesztősége a temesvári konferenciával kapcsolatban megnyitotta a lap hasábjait a nyilvános diszkusszió számára az erdélyi cionizmus belső problémáiról, hogy a nagyközönségnek alkalma legyen még a konferencia előtt tájékozást szerezni azokról a kérdésekről, amelyekkel a temesvári konferencia foglalkozni fog. Alábbiakban néhány megjegyzést szeretnék fűzni a Ben Simon aláírású nemrég megjelent cikkhez.

A cikkirő határozott formában lemond az arról, hogy az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodája Kolozsvárról Temesvárra helyeztessék át. Ezt az álláspontját azzal indokolja, hogy a kolozsvári cionista vezetők kiharadtak a munkában és nincs meg a második garnitúra, amely a vezetést átvenné. A magam részéről — és azt hiszem, sokan vannak hozzá hasonlók — nem osztom ezt a felfogást. Egyenesen veszedelmesnek tartanám a cionista központ áthelyezését Temesvárra, nem azért, mintha temesvári elvbarátainkat nem találnám alkalmasnak arra, hogy a Szövetség országos vezetését átvehessék, de a mozgalom mai stádiumában egy ilyen változás végzetes megrázkódtatásokkal járhat. Temesvár geográfiaiul kedvezőtlen helyzetben van, úgy, hogy a központi vezető embereknek az egyes csoportokkal való közvetlen érintkezése sokkal nehezebb és körülményesebb lenne, mint eddig volt. A központi áthelyezése rendkívül bonyolult technikai művelet volna, mert nemcsak a Szövetség központi irodájának kellene székhelyet változtatni, hanem az országos építő alapok a Keren Kajemet és Keren Hajjeszod irodáinak is, mert én el nem tudom képzelni, hogy máshol legyen a cionista szervezet központja és máshol az országépítőalapok irodái. Még ha a temesvári cionisták nagyon ambicionálnak a dolgot, talán lehetne komolyan mérlegelni a kérdést. De így, hogy Temesvár kézzel-lábbal kapálódik a terv ellen, valóban nem tudom, hogy miért forszírozzák egyes elvbarátaink ennyire ezt a kérdést.

En nem vallom azt sem, hogy az erdélyi cionista mozgalom stagnálása egyedül a kolozsvári vezetőség hibájánál volna felelős, sőt ellenkezőleg, azt tapasztaltam, hogy a kolozsvári vezetőség minden lehetőt elkövetett a mozgalom eredményeinek növelése érdekében, de számos akció éppen a vidéki csoportok nemtörődomsége miatt volt sikertelenre kárhóztatva. Hogy a vezetőség már belefáradt volna az ügyek intézésébe, mindenkéltől a vezetőség hivatott rá, hogy ebben a kérdésben nyilatkozzék. A mai vezetőség körülbelül öt év óta áll az ügyek élén ez nem olyan hosszú idő, hogy az elfáradás elgégé indokolt volna. Más országok cionista szervezeteiben sokkal régebbi vezetőségek ülnek és mégsem fáradtak el. Bukovinában és a regátban több mint tíz év óta áll ugyanaz a garnitúra a cionista szervezetek élén s a munka azért, vagy talán éppen azért, nagyon szépen halad. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy ne vonassanak be állandóan újabb és újabb friss erők a vezetés munkájába, de igenis azt, hogy az elfáradás nem lehet elegendő indok a kolozsvári vezetőség visszavonulására. A szervezet központjának Kolozsváron kell maradnia, mert a szervezetnek strukturája így van felépítve, mert ez már beidőzött a köztudatba és mert se-

holsem fogunk jobb vezetőséget kapni, mint a kolozsvári.

A bajok okát máshol kell keresni. Nincsen olyan vezetősége a világnak, amely eredményeket tudjon produkálni, ha a tábor, amelynek élén áll, nem támogatja őt kellő mértékben, ha a vezetőség utasításai a közönség és meg nem értés vasfalába ütköznek, vagyis ha nincs egy lelkes tábor, amely a vezetőség minden szavára felfigyel. Az erdélyi cionizmus utolsó két esztendejében ez a hiány sajnos erősen érezhető volt. Ha valahol a fáradtság jelei mutatkoztak, úgy az nem a vezetőség-

Corso filmszínház
Premier. Sardou híres drámája filmben. Ujdonság
ODETTE - az anyai szeretet apotheozisa
a leghíresebb olasz film star — **Franciska Bertini**-vel a főszerepben
Jón: **Ramper**, Paul Wegner, minden képzetet felülmúló alakítása.

ben, hanem éppen a cionisták nagy tömegeiben volt észlelhető. Ezen a bajon kell mindenkéltől segíteni. Ha mindenki, aki cionistának vallja magát, teljesen fogja kötelességét teljesíteni, akkor a vezetőség munkája is minden bizonnyal eredményes lesz.
(Sch. H. Nagyvárad)

Kun Béla pünkösdre kommunista lázadást tervezett Magyarországon

Ausztria és Magyarország ellen tüntettek Moszkvában a letartóztatás miatt. Egy bécsi újságíró unszolására tartóztatták le Kun Bélát. A legkiválóbb bécsi ügyvédek vállalták Kun Béla védelmét. Németország, Csehszlovákia és Lengyelország tiltakoznak az ellen, hogy Kun Béla területükre lépjen

Bécs, április 30. Kun Béla letartóztatásának körülményei s a vizsgálat során felmerült adatok, amelyek működésére vonatkoznak, még mindig a legnagyobb izgalomban tartják Ausztria és Magyarország köréit.

Az osztrák sajtó, élén a *Neue Freie Presse*-vel, éles támadásokat intéz Szovjetország ellen és figyelmezteti Moszkvát, hogy hagyjon fel intrikáival és terveivel, mert ezeknek forszírozása nem vezethet máshová, mint arra, hogy Ausztria is szakítson Oroszországgal. A lapok hangsúlyozzák, hogy az a nagymennyiségű propaganda-irat, amelyet Kun Bélánál lefoglaltak s amelyek 12 köcsöt töltenek meg, csak az orosz követtség diplomáciai védelme alatt jöhettek Ausztriába.

Ujabb verziók szerint, az osztrák kormány internálni készül Kun Bélát, hogy ezáltal biztosítsa magát attól, hogy Kun Béla megegyezzen viszártérhessen Bécsbe.

Ezzel az osztrák kormány bizonyos mértékig Magyarország kívánságának is eleget akar tenni és főleg azt akarja elérni, hogy Bécs városát Genfben ne tekintsék az európai konszolidáció ellen folytatott izgatás főszékének.

Az internálás eszméje azonban nem tekinthető könnyen realizálhatónak, mert minden valószínűség szerint Oroszország is beleszólana. Moszkvai hírek szerint ugyanis Kun Béla letartóztatása ott óriási konszternációt keltett.

Az „Izveszia” és „Pravda” című lapok erősen hangon követelik, hogy a német és osztrák proletárium tiltakozzék a letartóztatás ellen és Kun Béla szabadonbocsátását követelje.

A kommunista internacionálé felhívást bocsátott ki a világ proletáriumához, amelyben felszólítja, hogy haladéktalanul lépjen közbe Kun Béla érdekében. Moszkvában tegnap tüntető felvonulások voltak, amelynek alkalmával gyalgató kifejezéseket kiáltottak Magyarország és Ausztria ellen. Ezzel szemben a bécsi szovjet-követség még egyetlen lépést sem tett Kun Béla kiszabadítása érdekében.

Kun Béla letartóztatásával különben az egész világsajtó élénken foglalkozik. A párisi *Temps* szerint Moszkva újra erős tevékenységet kezdett Közép Európában, azt remélve, hogy innen könnyebben támadhatja meg a nyugati államokat. Fel-

tehető, hogy az osztrák kormány, ha ezt Oroszország kérni fogja, Kun Bélát ki fogja adni Oroszországnak. Legalább is erre vall az a megbízhatónak látszó értesülés,

mely szerint Németország, Csehszlovákia és Lengyelország bejelentették, hogy nem járulnak hozzá ahhoz, hogy Kun Béla a saját területükön át toloncoltassék ki Oroszországba.

A bécsi rendőrség egyébként a rendőri nyomozást már szombat délelőtt befejezték s Kun Bélát tizennégy társával együtt átszállították az országos törvényszék fogházába. Valószínű, azonban, hogy csak Kun Bélát és tiltárnökjét, valamint Mayerhoffer Györgyöt, Székely Bélát és Lip-pai Györgyöt fogják fegyvatartani, míg a többieket rövidesen szabadlábra helyezik. A letartóztatottak közül minden vallás ellenére, még egyik sem tett érdemleges vallomást.

A budapesti rendőrség állítólag többször figyelmeztette a bécsi rendőrséget, hogy Kun Béla Bécsben tartózkodik, sőt a Rákosi Mátyás-fele nyomozás idején egyenesen megjelölte azt a házat Bécsben, ahol Kun Béla tartózkodik.

A mostani letartóztatás úgy történt, hogy egy nagy bécsi lap rendőri tudósítója megkérdezte a rendőrséget, tudja-e, hogy Kun Béla megint Bécsben tartózkodik. A tudósító adtig piszkálta a dolgot, míg a rendőrség, felve a lap telephelyeitől, megindította a nyomozást, amely Kun Béla letartóztatására vezetett.

London, április 30. Az angol sajtó behatóan foglalkozik Kun Béla letartóztatásával és annak a nézetének ad kifejezést, hogy Moszkva egy magyarországi lázadást készített elő. A lapok Kun Béla letartóztatásában egy nemzetközi bonyodalom lehetőségét látják, tekintettel a magyar kormány kiadási kérelmére és érdeklődéssel várják, vajjon Ausztria ismét oldalmába veszi-e Kun Bélát.

A párisi lapok közül az *Excelsior* fel- említi, hogy annakidején Oroszországban Kun Bélát egy helyőrség parancsnokságával bízták meg, de itt oly kegyetlenül viselkedett, hogy egy hét alatt hétézer vöröskatonát végeztetett ki.

Bécs, április 30. A Neubaugassei drogériában lefogott iratok között legérdekesebb a „Segélykiállítás” című levél, melyet a magyar kommunista párt március-

ban intézett a moszkvai internacionálé végrehajtó-bizottságához és kérte, hogy megbízható embereket küldjön Bécsbe, hogy itt újjászervezhessék a magyar kommunista-mozgalmat. Valószínű, hogy e levél hatása alatt szünta rá magát Kun Béla arra, hogy személyesen vegye át a bécsi mozgalom irányítását. Lehet azonban, hogy Kun Béla szerepében domináló volt sértett hiúságérzése is, miután a szovjet vezető állásából jelentéktelen pozícióba helyezték és külföldi megbízatása sikerétől várta presztízsének javulását.

Bécs, április 30. Mindenesetre rendkívül érdekes és a bécsi hangulatra jellemző tény az, hogy Kun Béla védelmét Schönhoff és Rosenfeld, a legkiválóbb bécsi ügyvédek vállalták. Ezzel szemben Wolff ezredes, a vezetés alatt álló osztrák néppárt nevében a szövetségi kancellári hivatalhoz és a rendőrgazgatósághoz nyílt levelet intézett, amelyben Kun Béla Bécsből való haladéktalan eltávolítását és a magyar hatóságoknak való kiszolgáltatását követeli. Wolff a levelet a bécsi magyar követségnek is megküldötte. A bécsi sajtó egy része Kun Bélával egyidejűleg letartóztatott öt egyen mielőbbi kitoloncolását követeli. A jobboldali sajtó, élén a *Neues Wiener Journal*-al, Ausztriának az orosz-ellenes európai blokkhoz való csatlakozását követeli.

Bécs, április 30. Ujabb értesülések szerint Kun Béla azt tervezte, hogy a Bécsbe való megérkezésétől számított nyolc héten belül befejezi az előmunkálatokat s akkor a cselekvés terére lép,

melynek első célja a magyar kommunista alap rendezése és egy magyarországi kommunista lázadás pünkösdi hetére való előkészítése lett volna.

Kun Béla letartóztatása következtében a magyar emigráns és kommunista vezeték eltávoznak Bécsből. Az osztrák sajtó tiltakozik az ellen, hogy Moszkva beavatkozzék az ügybe s Kun Béla szabadonbocsátását forszírozza, mert Kun Bélának és társainak az osztrák bíróság előtt kell felelniük Ausztriában véghezvitt cselekedeteikért.

Belgrád, április 30. A jugoszláv halóságok nyomozása alapján megállapították, hogy Kun Béla összeköttetésben állt a bulgáriai macedón komitéval is, melynek tagjai Délserbiában, Moszkva egyenes utasítására nagy-

osság csak 56 év alatt mek, ha három generáció évszázadba, 100 év zeresre szaporodik a né alatt 12-szeresére és 300 resére. Közvetlenül a vi Európa még eméi is ban szaporodott. Ha a ratok idején csak egy volna a földnő és ezek tempóban szaporod- is ennyi ember éne

gyermeket kell egy rehozni, hogy a lakos ömeget érjen el, az min arányszámtól függ, to- gy hányan nem nősil- maradnak gyermeke- az Egyesült-Államok en ezer házaspárnak t kellett volna létre- akarták volna, hogy is- ékeny házaspárt ered- zaporulat.

z után könyvben idézi Knib ausztráliai statisz- rja:

ak állóhely kapható...“ ség sokkal rohamosabb orodik mint azt általá- vidésen sulvos mérve- z élelemszerzés nehé- lakossága a mostani rodik tovább, 60.15 év reződik, 100 év alatt sára növekszik. 200 a föld népessége meg- 00 év alatt megszázso szerint a föld népessé- 800 millió, 100 év mul- 00 év múlva 17.040 mil- 0 53.930 millió és 400 0 millió lenne.

nyleg beválik, — fűzi esszor — akkor hiába t az emberiség táplá- t kémiai úton, ezer év en nem lesz hely a föl- számára. Annyi idő ennyi a keresztes kí- g lefolyt, a földön hí- blát:

állóhely kapható.“

rofesszor felveti azt a onnan lehet majd kot szerezni az ilyen k. Nem tud rá kielé- ni. Az Egyesült Ál- arparlagon heverő föld- sük esetén legfeljebb nek tudnának kenye- b embert azonban látni. Még ha a tró- sarkvidékeket és a észét is felhasználják m volna elég.

szállításra
unkat, hogy üzemi- ztathassuk, ha tehát

jó butort
g, Wirt, Productive- t és Hoffmann

pianinót,
ne sajnálja az utat re és tekintse meg

és Réti
gyár Rt.

Hitelekpes egyének- fiz. tési feltételek

en berendezett
ő, aranyozó
s Blondel keretek min- Cui, Str. yai Mihály 1110. Márcio 7.

Matild-viz megszünteti a gyomorégést

szabásu megmozdulást készítettek elő.

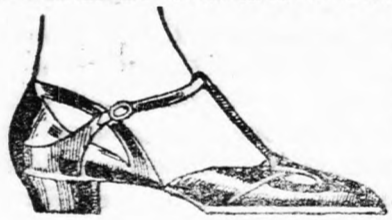
A jugoszláv belügyminisztérium állan-
védelmi osztálya széleskörű nyomozást
indított ebben az ügyben, melynek ered-
ményeképpen Skopeliben több letartóztatás
történt.

Prága, április 30. A csehszlovák kom-
munisták párt végrehajtó-bizottsága teg-
nap nagyszabásu ülést tartott, amelyen
heves felszólalások hangzottak el Kun
Béla letartóztatása ellen. A párt végül is
határozati javaslatot fogadott el, amely-
ben követeli Kun Béla azonnali szabadon
bocsátását és tiltakozott az ellen, hogy
Kun Béla az osztrák hatóságok Ma-
gyarországnak kiszolgáltassák.

Prága, április 30. A cseh sajtó egy ré-
sze Kun Béla bécsi szereplését a magyar
revíziós mozgalom kompromittálására
igyekszik kihasználni. A *Lidoc Noniv*
bécsi jelentése szerint, Kun Béla azért
utazott Bécsbe, hogy megállapíthassa,
miképp működhetnek együtt a magyar ir-
redenta-mozgalommal.

Ujabb bécsi jelentések szerint Kun
Béla első bécsi tartózkodása óta rendki-
vül megöregedett, hangja rekedt és aka-
dozó lett. Kun Béla a törvényszéki fog-
ház külön cellájában helyezték el, ahol
teljes kényelmet élvez, azonban cellája
előtt félóránként cserélik fel az őrköt és
Kun Béla állandóan figyelik, Kun Béla
a fogházigazgatótól azt kérte, hogy él-
lémét védje útján szállítsák be a fogház-
ba, ami arra vall, hogy Kun Béla fél
attól, hogy megmegezik.

Bécs, április 30. *Schweinitzer* magyar
rendőrőrnagy Bécsbe érkezett, ahol
megtekintette a Kun Béla letartóztatására
vonatkozó iratokat, majd hosszas tanács-
kozást folytatott a rendőrigazgatósággal,
amelynek vezetői számára rendkívül fon-
tos adatok tárt fel. Ezeket az adatokat a
budapesti rendőrség politikai osztálya
gyűjtötte össze, amelyek megvilágítják
hogyan milyen előzmények után fogott
hozza Kun Béla munkájához. Még negy-
öt napig fog eltartani, míg tisztázzák Kun
Béla szerepét. A nyomozás adatai azt lá-
tszanak igazolni, hogy Kun Béla már öt
hónapja Bécsben tartózkodik és valós-
nőleg Budapesten is megfordult.

Róth
cipésznel Szep-utca 2. szám alatt ke-
szülnek a legújabb divatu
cipő különlegességek

Budapest
legolcsóbb és legjobb
ort. hoser **étterme**
Weisz Salamon
vendéglő, Budapest, Paulay Ede-u. 21.
(volt Szerecsen-u. cselőlt Rombach-u. 13.)
Lakodalmak és ünnepélyek
a legegészségesebben és a legolcsóbban.

Schuster Emil

sportszaküzlet
Cluj, Piața Unirii

Dunlop teniszlabdák 1928. tct. 1060
Slazengers " 1928. tct. 1060
Hammer teniszraketek 720-2510
Davis " 2300-3400
Darsonval " 2600-3000
Spalding, Mass. Staub, Soehnlein,
Tanner raketek nagy választékban.
Teniszkézphátók, angol, lei 1950, 2400
Rakettprés drb. — lei 120
Gyermekkoszik, játékok, utazási cik-
kek, kertü ernyők legolcsóbb árakon.
Kérjen árajánlatot.

Békeakadémiát létesítenek a Carnegie-Alapból

Páris, április 30. *James Brown-Scott*
hírneves amerikai nemzetközi jogtudós a
Carnegie Békealap európai tagozatának
párisi bankettjén felvetette egy béke-
akadémia megalakításának gondolatát.
A tudós elgondolása szerint az akadémia
tagjai olyan politikusok és jogászok le-
hetnek, akik a világbéke érdekében tör-
tént konkrét munkásságot tudnak fel-
mutatni. Tagjai lesznek továbbá szocio-
lógusok és nemzetgazdászok, akik saját
szakmájuk szempontjából tanulmányoz-
ták a világbéke problémáit és a tanul-
mányaik eredményeit elismert művek-
ben fejtették ki. A banketten történt kez-
deményezés már előrehaladott stádium-
ban van. Az érdekelt amerikai és francia
tudósok már a békeakadémia székhelyét

vitatják meg. Az akadémia pénzügyi
részét ugyanis biztosítanák a Carnegie-
alap jövedelmei. Az alapnak van annyi
jövedelme, hogy abból a béke propagá-
lására szánt tudományos műveket kiad-
hassák és szerzőjüket megfelelő módon
díjazhassák. Egyelőre négy város jöhet
tekintetbe: Páris, Genf, Hága és Bécs.
Az akadémia a tervek szerint szoros
kontaktust tartana fenn az egyetemek-
kel és az egyetemi ifjúság különböző egye-
sületeivel. Az akadémia tagjai Európa
és Amerika egyetemlein tartanak a bé-
ke problémáiról előadásokat, viszont
némelykor az akadémia termeiben össz-
pontosítanak a tanuló ifjúságot a külön-
böző országokból.

Nem lesznek május elsejei ünnepségek Kolozsváron

Fóris István huszonöt napja nem eszik

(Cluj-Kolozsvár, április 30. Az UJ
Kelet tudósítójától.) Mult számunkban
jelentettük, hogy a kolozsvári munkás-
szervezetek képviselői előtt Mihai
rendőrprefektus kijelentette, hogy a
május elsejei ünnepélyek megtartását
nem engedélyezi. A prefektus vissza-
utasító válasza után a szociáldemokra-
ta párttitkárság távirati értesítést küld-
ött a bukaresti központnak, amely-
ben intervenciót kért, ugy az ünnepsé-
gek megtartására, mint az előzetesen
már elköszött májuselsejei jelvények
visszaadására vonatkozólag. Szomban
este érkezett meg a kolozsvári
szervezetekhez a bukaresti központ
válasza, amely azt adta számot, hogy
a belügyminisztérium távirati rendelke-
zést küldött Mihai rendőrprefektushoz,
amelyben utasítják arra, hogy az ünne-
pélyeket engedélyezze és a jelvényeket
visszaszármaztassa.

A pártközpont táviratával ma reggela
szociáldemokrata munkásság képviselői
megjelentek Mihai rendőrprefektusnál.
A rendőrprefektus azonban kijelentete,
hogy a neki küldött belügyminis-
tériumi rendelet nem vonatkozik a
május elsejei ünnepségekre, hanem
csak a jelvények visszaszármazásáról intéz-
kedik.

Ezért a rendőrprefektus ismételtén
kijelentette, hogy a májuselsejei
munkásrendezvények megtartásá-
ra nem adhat engedélyt.

A betiltó intézkedés annál is inkább
meglepő, mert a szociáldemokrata
munkásság eddig még minden évben
megtarthatta májuselsejei ünnepségeit.
Az eddigi betiltó rendelkezések az egy-
sleges szakszervezeteket sújtották, a
melyeknél már évtizedes hagyomány-
nyá vált, hogy nem ünnepelhetik meg
május elsejét.

Papp Danila tábornok meg-
sürgette a vizsgálatot a hu-
szonöt napja éhségstrájkoló
Fóris István ügyében.

Fóris István, bukaresti magyr újság-
író, akit ismeretesen a nagyváradi
kommunista szervezkedéssel kapcsolato-
san tartóztattak le minden rábeszélés
ellenére, csökkönyösen folytatja a
huszonöt napos éhezést megkezdett éh-
ségstrájkot. A hatalmas fizikumú em-
bert a rettenetes önkínzás annyira le-

gyengítette, hogy már mozdulni se tud.
Ma délelőtt a felesége kereste fel Fő-
ris Istvánt, aki könyörögve igyeke-
zett férjét rábeszélni, hogy hagyjon
fel az éhségstrájkjal, amely csak az
egészségét teszi tönkre, de egyálta-
lán nem befolyásolja a hatóságok pasz-
szív magatartását. Fóris István azon-
ban feleségének is kijelentette, hogy
ártatlanságának tudatában mind-
addig nem hagy fel a strájkjal,
míg vagy szabadlábrahelyezik,
vagy éhen pusztul.

Fóris Istvánné ekkor megjelent Papp
Danila tábornoknál, akitől férjének ret-
tenetes állapotára hivatkozva, kérte
Fóris szabadlábrahelyezését. A tábor-
nok a legnagyobb megértéssel fogadta
Fóris Istvánnét és megígérte, hogy
azonnal kieszközli Fóris sürgős kihall-
gatását és intézkedni fog, hogy azo-
kat az okokat, amelyek még hátráltat-
ják Fóris szabadlábrahelyezését, ha-
tálytalaná tegyék.

Fóris egyébként a bukaresti lapok-
ban megjelent, a személyével kapaso-
latos közleményekre reflektálva, leve-
let küldött a kolozsvári lapok szerkesz-
tősegeihez amelyben újra feltárja rette-
netes helyzetét a nyilvánosság előtt.
Fóris tiltakozik a bukaresti lapok azon
kitétele ellen, hogy ellene kompromit-
táló adatok vannak. „Az a tényállás
— írja többek között Fóris — hogy ap-
rilis 26-án, esztörtökön Maniu királyi
ügyész részletesen kihallgatott és kide-
nylt, hogy az ellenem kovácsolt vádak
teljesen alaptalanok és politikai szemé-
lyes bosszu művét képezik”.

Letartóztatások Aradon

Arad, április 30. A kolozsvári hadbí-
róság 1924-ben nagyarányu munkás
parben hozott ítéletet és a többek kö-
zött mint távollévőket, Ortner Irén és
Luszits Haya munkásnőket is négy, il-
letve öt évi börtönrre ítélte. A két nő
a szervezkedés leleplezése előtt külfö-
ldre szökött. Most visszatértek Romá-
niába és Aradon bukkáltak. Az állam-
biztonsági hivatal a biharpüspöki há-
tárállomás rendőrségének jelentése
alapján kikutatta a munkásasszonyok
rejtekhelyét és mindkettőt letartóztat-
ta. Bukarestbe kísérte őket, az ál-
lambiztonsági hivatalok vezérigazgató
ságához.

Május, ötödikén nyílik meg a
DREHER sörkept

(volt Lydo-kert helyén) **Cloclu Iános** vendéglős

Pünkösdi mosóáru- vásárlunkat

a legdivatosabb nyári
ujdonságainkból, le-
szállított, szenzációsan
olcsó árakon rendez-
zük meg!

	Lei
Francia mosó creppek minden színben	29.—
Fehér és színes fehérnemű batisztok	29.—
Fehér csikos függönykelme	38.—
Mintás mosó ruhabatisztok	38.—
Bordűrös és mintás mosódelénujdonságok	48.—
Egyszínű franche női fehérneműre	49.—
Garantált mosó divatmintás moulinek	59.—
Legdivatosabb mosómarecén ujdonságok	59.—
Ripsz ruhavásznak minden színben	69.—
Egyszínű rayecíkos férfi ing ujdonság	75.—
Fehérnemű selyem leszállított ára	130.—
Divat raye-puplin ruhákra 100cm. széles	155.—

Harisnyaáraink

feltűnést keltettek jó minőségeikkel és olcsóságukkal!

8 héten tovább tart az olcsó elérésük!

	Lei
Női strapaharisnya	27.—
Női meliert sportaharisnya	29.—
Női prima flórharisnya	54.—
Női egész finom flórharisnya	87.—
Női prima fátyolharisnya	91.—
Női egész finom fátyolharisnya	119.—
Női hibátlanselyemharisnya	76.—
Férfi strapazockni	15.—
Férfi meliert sportzockni	21.—
Férfi prima flórzockni	40.—
Férfi divatmintás férfizockni	67.—

Heller Molnár

női divatnagyrúháza
Cluj - Kolozsvár,
Cal. Reg. Ferdinánd 15

A dibbuk

S. Ansky drámája a Magyar Színházban —

Mindenekelőtt elismerés illeti a kolozsvári Magyar Színház igazgatóságát azért, — ha szezonvégi premiérnek is — bemutatta nálunk a jiddis drámairás egyik legköltségesebb alkotását, „A dibbukot”, melyet most két éve mutattak be a színpadon eredetiben a vilnaiak azokkal a művészekkel, akiket a tragikus életű szerző személyesen ismert, akikkel együtt tanácskozott hónapokig a darabról, a mely azonban csak a halálát követő harmincadik napon került Vilnában egy páratlan hatású gyászünnepe keretében előadásra.

Olyan mély és szentséges poézise van ennek a műnek, — két zsidó lélek halál utáni egyesülése — hogy ezt a költséget túl minden folklorisztikus különöségen éreznie kell mindenkinek, akinek éreznie adatott. Megilletődött csendben, árgong megszólalásától az utolsó felvonás végéig jelenetét pergett le Lea és Chanán tragédiája, amit a drámai együttes nagyon áterzetten, becsületese művészi intenciókkal és izléssel érzékeltetett.

Leát Petróczy Alice játszotta. A fiatal színésznő — amíg a dibbuk meg nem szállotta — nem tudta egy átszellemesíteni magában ezt a szerepet, hogy a nézőben felkeltethette volna egy halálisan gyöngéd és mégis minden hatalmakkal dacoló szerelmes leány illúzióját. Sokkal jobb volt és helyenként megrázóan kiértelmezte a későbbi jelenetekben, amikor a sírjából feltámadt jegyes megszólalt benne. Mértékelt tudott tartani a nagy mozzanatokban. Ugy játszott, hogy a bomlott lelkű leány beszédén és gesztusain a végtelen sóvárgás nagy, nagy szomorúsága ömlött végig.

Chanánt az együttes másik feltörekvő fiatal tagja, Lantos Béla játszotta természetesen, de nem azzal a bensőséggel, amit ez a szerep megkíván. Helyenként túlzott drámaiságba esett, holott ennek a szerepnek a passzivitásban kell erőteljesen kidomborulnia. De a játékfelfogása ellenére is beigazolta, hogy kimagasló feladatokat is nyugodtan reá lehet bízni. Mihályffy játszotta a brinisi Szendert. Egy megtörttségében ideges apát adott, eltérően a vilnaiak által megábrázolt apától, akik kissé nyakas és a jómódban elvakult gazdagként szerepeltették ezt az alakot. A számonkérés momentumában azonban Mihályffy nagyon mély és hatásos volt.

Kemény László játszotta a műsulacht egészen kísérteties drámaisággal. Mondásai, egészen halk járásával és szeméinek szurós fagyosságával a lelkiismeret-furdalás pillanatait hozta ki fájón és dermesztően. A miropoli caddikot Tóth Elek játszotta erőteljesen, fejedelmi méltósággal, de inkább a rabbinusi tekintélyt hangsúlyozta ki, semmint a rábizott nagy ügynek méltó levezetését. A kisebb szerepekben Tompa Sándor okoskodó, mindent tudni vélő samesze és Selmezy Mihály városi rabbija nagyon találóak voltak. Hoykó Ferenc Menasséja nem hangsúlyozta ki eléggé a tipikus különbséget, ami között a talmudi és Chanán, a kabbalista ifjú között mutatkozik. Luczkó Aranka a dajkát játszotta szívvel és jószággal, a kétségbeesett asszony szerepét Miklóssy Margitnak osztották ki, a vakasszonyt Copán Flórának. Lea barátjának apró két szerepét a kitűnő Marsi Gizi és Székelyhidy Adrienne kapta.

Mindnyájan szerető igyekezettel játszottak.

Az összejáték kifogástalan volt. Ez Imre Sándornak, a rendezőnek érdeme. Csak

figyelmeztetjük, hogy (a harmadik felvonásban) nem kell tele aggatni fehér David csillagokkal a színt és a szereplők a rabbitanács ülnököt ne dajánnak mondják, hanem dajennek. Azonfelül vegye

tudomásul, hogy a zsinagóga nem ismer oltárkendőt, hanem szerényen csak terítőt. Jelenlétkelnek látszó dolgok, de zavarják a stílust. (sz. i.)

Csehszlovákia bukaresti követe szerint Benes nem tett határkiigazítási ígéretet Magyarországnak

Titulescu résztvesz a kisantant-konferencián és az optánsper június negyediki tárgyalásán is. Hivatalos cáfolat a Duca genfi utjához fűzött kombinációkra

(Bucueresti-Bukarest, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti csehszlovák követség kategórikusan megcáfolja több lapnak azt a híret, hogy a csehszlovák kormány ajánlatot tett volna Magyarországnak bizonyos határkiigazításra. A cáfolat igen kedvező hatást keltett a közvéleményben és bukaresti politikai körökben.

Genf, április 30. A külföldi sajtóban Duca és Titulescu találkozásáról elterjedt hírekre vonatkozólag a Rador illetékes helyen felhatalmazást nyert an-

nak kijelentésére, hogy a találkozás egyszerű barátságos látogatás volt, amelyet nem külpolitikai szükségesség idézett elő. A kisantant konferenciájának időpontját — május végére — nem ez alkalommal állapították meg, mert már április 10-én megállapodtak értenézve Titulescu és Marinkovics genfi találkozásuk alkalmával. Benes utólagos hozzájárulásának kikötésével A kormány akkor azonnal értesítést kapott ezen időpontot kitűzéséről. Teljesen hamis az a hír, hogy Titu-

lescu nem törődik többé az optánsok ügyével. Epp ellenkezőleg áll a dolog, miután a június 4-iki népszövetségi ülészen Titulescu jelenléte az optánsper miatt szükséges lesz.

A kisantant konferenciájának helyét nem állapították meg és ezt csak utólag fogják kitűzni.

Az a hír, hogy Titulescut a kisantant konferenciáján más személyiség fogja helyettesíteni, annyira komolytalan, hogy még cáfolatot sem érdemel.

A francia választások a jobb és baloldali szélsőségek felmorzsolódását eredményezték

Poincaré és az öt támogató pártok mindössze 42 mandátummal biztosították a többséget. A tegnapi választásokon a baloldali pártok törtek előre. Leon Blum kibukott

(Páris, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap zajlott le Franciaországban a francia választások második része, amelyeknek végleges eredményei mára már teljesen ismeretesek előttünk. A mult vasárnap és a tegnapi lezajlott választások végleges eredményei a következők:

Poincaré párja	
republikánus unió	196
baloldali republikánusok	95
radikális republikánusok	60

Baloldali pártok	
radikális szocialista	115
republikánus szocialista	45
szociáldemokrata	102

Bal- és jobboldali szélsőséges pártok	
kommunista	17
konzervatív	9

Ha az egyes pártok mandátumainak analízisét objektíven akarjuk felvázolni, akkor minenekelőtt azt a megállapítást kell tennünk, hogy a választásokon úgy a jobboldali, mint a baloldali szélsőségek felmorzsolódtak és a középpártok, karöltve a Poincaré személyes pártjával és a Poincaré támogató polgári pártokkal lényegesen megerősödtek.

A tegnapi lezajlott választások egyébként a baloldali pártok erőteljes előtörését eredményezték, ugyannyira, hogy a ma már reakciónak színtén nem mond-

ható Poincaré és az öt támogató pártok mindössze 42 mandátum-többséget tudtak a maguk számára kiharcolni, annak ellenére, hogy a kormánynak minden anyagi és erkölcsi eszköz rendelkezésére állt ahhoz, hogy a maga sikerét kikényszerítse.

Miután Poincaré többsége még relatív többségnek is alig mondható, nyilvánvaló, hogy Poincaré az új parlamentben csak a lehető legnagyobb regárdal a baloldali pártok követeléseit iránt tarthatja meg pozícióját.

Mint érdekes és jellemző eseményt kell regisztrálni Leon Blumnak, a francia szociáldemokraták vezérének bukását, akinek mandátumát kommunista jelölt nyerte el.

Az új választásokon a konzervatívok két mandátumot vesztek, a republikánusok viszont 12-öt nyertek. A radikális szocialisták 20 mandátumot vesztek, a köztársasági szocialisták 2-öt, míg a szo-

cialisták mandátumainak régi száma teljes épségben megmaradt. A kommunisták 11 mandátumot vesztek. A választásokon 303 képviselőt újra megválasztottak, míg új képviselőként 307-en jutottak be a parlamentbe.

Az új választásokkal kapcsolatban az összes lapok Poincaré sikerét regisztrálják. Az „Oeuvre” a választások eredményével kapcsolatban három konklúziót von le. Elsősorban a jobb- és baloldali szélsőségek vereségét, másodsorban Poincaré pénzügyi politikájának nagy többséggel való jóváhagyását, végül pedig a kommunisták bukását.

Páris, április 30. A választási eredmények kihirdetésekor a kommunisták zajos tüntetéseket rendeztek, amelyek a végén erősen elfajultak és számos helyen verekedésre vezettek. A közbelépő rendőrök közül a kommunisták kettőt életveszélyesen megsebesítettek. Több kommunistát letartóztattak.

A nikaraguai aranyhegyek egy puccsvezér kezére jutottak

Washington, április 30. Az amerikai sajtóban az óceáni és északsarki repülősekről szóló tudósításokat elnyomják azok a szenzációs hírek, amelyek a nikaraguai eseményekről jönnek. Nikaraguában a liberális ellenzék vezetője Sandino — mint ismeretes — hónapokkal ezelőtt néhány fegyveres lútvél váratlanul megszállotta a fontosabb kincstári épületeket és kétéhes diktatúrát vezetett be. Az amerikai flotta katonái a hegyek közé menekült Sandinót hónapok óta keresi, de eredménytelenül.

Sandino most hirtelen megint porondra lépett. Az északnyugati Nikaragua aranyhegyeit Prinzipales környékén megszállotta embereivel. Az összes bennszülött munkásokat letartóztatta, azok kivül a bányatisztviselők közül három unióbelit és két angolt.

Washingtonban a puccs által terem-

tett helyzetet válságosnak ítélik. Az Egyesült Államok kormánya elhatározta, hogy a rendelkezésére álló összes flotta csapatokat elküldi a veszélyeztetett területre. A hajók el is indultak, de a Prinzipales hegyekhez való eljutás rendkívüli nehézségekbe ütközik. Egyelőre Sandino az ur ezeken a területeken. A washingtoni szenátusban az ellenzék a nikaraguai puccs miatt hevesen támadta a kormányt.

DROGERIA

Arad főutvonalán, kitűnő üzletmóddal eladó

nyag hozzá feles tirs kerestetik. Érdeklődőknek részletes felvilágosítással szolgálunk. Ajánlatot „Drogeria” jellegre — Rudolf Mosse hirdetője — Arad, kérek

Tavaszi-Márciusi

BAK **DREHER sörök** **DACIA**

Sznt. György

körsdi
óáru-
punkat
osabb nyári
ainkból, le-
szenciósan
kon rendez-
meg!

Lei	
creppek	29.—
ben	29.—
es fehér-	29.—
ztok	29.—
függöny-	38.—
ó ruha-	38.—
38.—	
mintás	48.—
jdonsá-	48.—
chek női	49.—
e	49.—
ó divat-	59.—
sínek	59.—
ó mosó-	59.—
onságok	59.—
ásznak	69.—
ben	69.—
écsikos	75.—
jdonság	75.—
nyem le-	130.—
a	130.—
plin ru-	155.—
n. széles	155.—

Árúaink

tek jó minősé-	
óságukkal!	
az olcsó elárúfítás!	
Lei	
27.—	
29.—	
54.—	
87.—	
91.—	
119.—	
76.—	
15.—	
21.—	
40.—	
67.—	

Molnár
gyáruháza
lozsvár,
dinánd15

Ijtás vérátömlesztéssel

A bécsi orvosegyesületben dr. Karl Rother, Eisberg professzor egykori asszisztense s a vérátömlesztés egyik legkiválóbb specialistája tegnap nagyérdemű előadást tartott erről a témáról. Az előadó igyekezett új és a nagyközöniség előtt eddig ismeretlen adatokat közölni a vérátömlesztés vívmányáról. A vérátömlesztés nem új orvosi találmány, már az ókorban is sokan megismerették különböző betegségek gyógyítását ezzel a módszerrel. Csak hogy régebben az emberi vért állatvérről akarták helyettesíteni és főleg fiatal bányások vérével próbálták a páciens gyógyítani. Nagyobb vérvesztéseknek átmeneti sikereket is lehetett ezen az úton elérni, rendszerint azonban az ilyen módon kezelt betegek súlyos jelenségek között tönkrementek. Ma már szánalmas mosollyal gondolunk az ilyen vérátömlesztésre. Az állati és az emberi vér összekeveredése egy élő orgánumba csak pusztulásra vezethet. Ha valamelyik állatnak vízzel hígított vérebe belesöp-pentik az emberi vért, akkor a vértetcskék azonnal összemennek és elpusztulnak. Ez a jelenség annyiszor ismétlődik meg, valahányszor különböző emberek vérért egy más teremtés vérével keverik. A tudományos kutatás végül meg tudta állapítani az embereknek a vérátömlesztés szempontjából tekintetbe jöhető vérfajtáit.

Milyen eredmények várhatók a transfuziótól? A legtermészetesebb alkalmazása a vérátömlesztésnek leginkább akkor áll elő, amikor valaki szokatlannul sok vért veszített. Tekintet nélkül arra, hogy ez a vérvesztés akut vagy pedig krónikus természetű. A szívnek szüksége van normális munkájánál bizonyos folyadékmennyiségre, amit veszteség esetén pótolni kell. Kisebb vérvesztéseknek ezt a pótlást elő lehet idézni különböző oldatok beadása útján és pedig mindenekelőtt sóoldattal. Erősebb vérvesztéseknek ugynevezett Ringer-féle oldatot, mely nem egyéb erősebb sóoldatnál, alkalmaznak, vagy pedig gummioldatot. Ha ezek elégteleneknek bizonyulnának, akkor igénybe kell venni a vérátömlesztést. A mai tökéletesített technika mellett ez az eljárás mindkét fél úgy a vértadó, mint a páciens szempontjából teljesen veszélytelen, ellenben az eredmények az eddigi tapasztalatok szerint majdnem mindig sikeresek voltak. A transfuzió rendszerint jól válik be, úgy az operáció előtt, valamint az operáció után, ha a szervezet tartós vérvesztéségnél például gyomordaganatnál nagyon elgyöngül. Ebben a vonatkozásban a vértávitelnek fontos szociális jelentősége is van. Ezzel a módszerrel sikerül a betegség tartamát megkurítani, sikerül a lábadozás idejét is megrövidíteni és a beteg sokkal gyorsabban adható vissza hivatásának. A vér bizonyos megbetegedéseinek, így fiatal lányok vérszegénységénél és különböző mérgezési eseteknél a vérátömlesztésnek nagyon sok előnyét tapasztalták. Ujabb az öregedő szervezetek felírására is alkalmazták a vérátömlesztést. Egy öregembert a vérátömlesztés ugyan még nem ifjítja meg, azonban mindenképpen megjavítja testi állapotát és emeli jólétét.

Különösen Párisban történtek erre nézve gyakori kísérletek ugyszólván tökéletes eredménnyel. Ausztriában nemrégben egy ismert író, aki kétségbe volt esve alkotó képessége csökkenése miatt, a vérátömlesztéshez fordult. Az előadó dr. Rother végezte rajta az operációt és pedig egy lelkes hölgy vérével. Az eredmény olyan feltűnően jó volt, hogy egy félév múlva az író felesége is vérátömlesztéssel fiatalította meg magát.

Hat-hétszáz köbcentiméter vért az egészséges ember nagyon könnyen nélkülözhet. Hiszen régebben mindennapos dolog volt, hogy a borbély gyógyítási okokból vért eresztett. Az érvágás még ma is a nép egyik gyógyító módja és ez most precíziós műszerekkel bevonult az orvostudományba. A vérátömlesztés leginkább Amerikában divik. Sokan azzal érvelnek a

transzfuzió ellen, hogy bizonyos vérvesztések is átplántálhatók ezen az úton. Ez a veszedelem azonban nagyon csekély. Eltekintve attól, hogy a vérbajt csak bizonyos stádiumban lehet beplántálni a vérbe, az orvos azonnal észreveszi, vajon ebből a szempontból egészsége-e a vértadó,

vagy sem. Sürgős esetekben legjobban még ezt a betegséget is átvenni, nehogy a páciens elpusztuljon. Az eddigi tapasztalatok szerint az idegen vért átvevő egyénen nem mutatkoznak különösebb következmények. Vannak ugyan ez alól is kivételek. De csak a legsúlyosabb esetekben

mutatkoznak káros jelenségek, nevezetesen akkor, amikor a vérátömlesztés egy a kórság által tönkretett szervezetbe jut. Bécsben a vértadók szövetségbe tömörültek, úgy, hogy sürgős szükség esetén az egyesület tagjai állandóan rendelkezésre állanak.

A nemzeti parasztpárt akarja a gyulafehérvári kongresszus rendjét biztosítani

(Cluj-Kolozsvár, április 30. Az Uj Kele tudósítójától.) Majus hatodika a gyulafehérvári nagygyűlés dátuma, a nemzeti parasztpárt kormánybuktató akciójának döntő fázisa rohamosan közeledik. A pártvezérek, akik máig naponta két-három gyűlést tartottak a falvakban és városokban, ma Kolozsváron tartottak beszámoló uti élményeiről, holnap pedig Bukarestben gyűlést össze. Szédára ugyanis a pártvezetőség összehívta a nagytézó bizottságot, amely véglegesen megállapítja a fehérvári kongresszus napirendjét.

Vádirat a kormány ellen. A pártvezérek körében egyáltalán nem él az aggodalom az iránt, hogy a kormány megakadályozza a nagygyűlést. De etől eltekintve, a bukaresti sajtó egyöntetűen azt írja, hogy a kormány minden megszorítás nélkül engedélyezi a gyűlést és amennyiben a nemzeti parasztpárt írásban kér a gyűlésre engedélyt, azt meg is adják. Ertesülésünk szerint a nemzeti parasztpárt vezetősége nem kér engedélyt a gyűlésre

mert az alkotmánytörvény értelmében ilyen esetekben nem szükséges engedélyt kérni.

Maniuk mindössze 24 órával a gyűlés előtt fogják bejelenteni a gyulafehérvári rendezőhatóságoknak a kongresszus megtartását.

A párt Bukarestben székelő vezérő-bizottsága egyébként ma tete közé a fővárosi lapokban az ország népéhez intézett manifestumát, amely többek között a következőket tartalmazza:

„Tíz éve, hogy a háború befejeződött. Tíz éve van annak, hogy a román nép egy szabad, független román nemzetet akart alapítani, de a sors keserű ironiája következtében a plutokrácia azokat a fegyvereket, amelyeket 1916-ban a nemzetvédelem szolgálatába állítottunk, a saját területek ellen, a produktív osztályok és a népek ellen fordította. Tíz éve élünk az elnyomatás és a kizsákmányolás elveivel kormányozó rezsim alatt s a sendőrség, az ostromállapot, a cenzúra, amelyeket el kellett szenvednünk, nyíltan, vagy titokban ezt a rezsimet támogatták.

A holdussa lett ország. Mezőgazdaságunk mérlege veszteséget mutat fel. A vámtarifa megakadályozza a mezőgazdasági gépek behozatát és lehetetlenné teszi az intenzív exportot.

A becsületlen kereskedelem a csőd felé halad, de a liberális párt nem vonta le ennek politikai következményeit. „Nemzetgazdasági politika” leple alatt a liberális párt a maga szisztematikus módszerével birtokba vette és a híveinek kezére juttatta mindazt, ami érték ebben az országban. A csatolt területek, amelyek századokon keresztül élvezték az igazi törvényességet és helyi autonómiát, szöktak meg, egy brutális központizációt kellett elszenvedjenek, amely a lehetetlen egységesítést akarta megteremteni de amely a közigazgatás teljes balkáni metódusok bevezetését vonta maga után, különösen a csatolt területeken.

Küzdelem az emancipációért. A nemzeti parasztpárt a nemzeti emancipációért és szabadságért küzd. Mert a választásokon megnyilvánult bizalom után úgy érzik hogy ez missziója és kötelessége. Ebben a hitben hívja fel a nemzeti parasztpárt az ország lakosságát, hogy május 6-ikán az ország összes nagyobb göcönpontjain megtartandó gyűléseken és különösen Gyulafehérváron hatalmazza fel ünnepelesen és kategoriku-

san arra, hogy a politikai, a szociális és a gazdasági emancipációt teremtsék meg azokkal az eszközökkel, amelyeket jónak lát.”

Popovici Mihály és Ghilea professzor nyilatkozata.

Ma délelőtt az Uj Kelet munkatársa beszélgetést folytatott a nemzeti parasztpárt vezetőségének két oszlopos agjával, Ghilea egyetemi professzorral és Popovicu Mihály volt pénzügyminiszterrel, akik kijelentették, hogy a párt a legnagyobb bizalommal tekint a gyulafehérvári nagygyűlés elé, amelynek kimenetele iránt nem lehet kétsége senkinek.

A kormány távoznia fog... Ghilea professzor a következőket mondotta munkatársunknak:

—M it azt hittük, hogy Gyulafehérvárra nem fog sor kerülni és a kormány még május 6-ika előtt észretér. A nemzeti parasztpárt bukaresti nagygyűlése után azt hittük, hogy a nép kivánságának ez a spontán megnyilatkozása észretéríti a li-

berálisokat és nem fogják bevárni május 6-ikát. Ez a dátum azonban már küszöbön van és azzal biztat bennünket, hogy ez a nap jelenti a román nemzet és a demokrácia újjáéledését.

— Mi lesz akkor? — kérdeztük Ghilea professzortól. — ha a gyűlés méltóságátjesen lezajlik, eloszlik a nép, de a kormány még sem távozik?

— A kormány távoznia fog, mert távoznia kell. És mert ezt a nép fogja követelni. A nép pedig szuverén.

Nincs szükség propagandára

Popovicu Mihály propapandautjának élményeit mondotta el munkatársunknak: — A falvak lakossága már teljesen felkészült Alba-Iuliára. Propagandára már nincs szükség, mert a nép már annyira át van itatva a nemzeti parasztpárt elveitől, hogy minden propaganda fölöslegessé vált. A nép tudja már, hogy mit jelent számára Alba-Iulia és ezért nincs olyan hatalom, amely megakadályozza abban, hogy május 6-ikán ott legyen a kongresszuson, hogy knylyvántsa kivánságát.

Véres összetűzés az agrárreform miatt a parasztok és a csendőrök között

(Bucuresti-Bolarest, április 30. Az Uj Kelet tud.) Véres kimenetelű összetűzés zajlott le vasárnap délután az ilfov megyei Tancabesti község határában Garmanesti község leszerelt katonái és a kivényelt csendőrség között. A súlyos incidens a kisajátítások miatt robbant ki a következő okok miatt:

Még 1925 őszén az agrárhatóságok 75 hektár földet osztottak ki Garmanesti község leszerelt katonái között, akik a földet birtokba vették és egy évig meg is művelték. A szomszédos Dobroresti községben azonban voltak meg olyan igényjogosultak, akik föld nélkül maradtak és ezek

azon a címen, hogy a garmanestiek már másutt kaptak földet, azt követelték, hogy a 75 hektárt vegyék el tőlük és adják át nekik.

A két község között kialakult feszült viszony miatt a kérdést jöideig nem bolygatták, míg vegre megjelent a határában egy kalaszteri mérnök, aki a föld újra-paracllázását végezte és másnapra meghívta a dobrorestiakat a föld átételére. Garmanestii lakói, amikor tudomást szereztek arról, hogy a földjüket el akarják venni,

kaszálkák és hajálkák felszerelve konultak a helyszínre, hogy megakadályozzák az új tulajdonosok birtokbavételest.

A hatóságok azonban tudták előre, hogy az átadás nem fog simán menni és ezért Carp főhadnagy vezetésével egy szakasz csendőrt vezényelték ki. Alig kezdődött meg a hivatalos átadási aktus, a láthatáron megjelentek Garmanesti leszerelt katonái és olyan fenyegető magatartást kezdtek tanúsítani, hogy a csendőrség szétoszlásra szólította fel őket. Ennek azonban nem volt fogamatja, mire

Carp főhadnagy parancsot adott a legényeknek, hogy löjjen a levegőbe.

De ez sem riasztotta meg a katonaviselt embereket, hanem szorosabba fogták a gyűrűt a kivényelt karhatalom által védett dobrorestiék körül. A helyzet kez-

dett komolyra fordulni és Carp főhadnagy újabb tüzet vezényelt a levegőbe.

A második sortüz azonban csak fokozta a garmanestiek dühét és ékeletest ordítással rávetették magukat a hatósági emberekre és a csendőrökre.

Az egyik elkeseredett ember egyenesen Carp főhadnagra rohant és torokmragadta. A szorongatott helyzetbe került tiszt erre azt a parancsot adta ki, hogy a csendőrök löjjenek a lázongók lábához. A garmanestiek azonban még a sortüz előtt félelmükben hasra felejték és így a fegyvereknek sokkal hozzávalmasabb hatásuk lett. Lupu Nea, Nitza, Nicolae Ostia Dumitru Badea és Dumitru Andrei haltan maradtak a földön. Husz parnesti súlyosan és sokan könnyebben megsebesültek.

A levegőt a sebesültek jajgatása és a haldoklók hörgése töltötte be.

Meg azok, akik ép bőrrel menekültek, hanyattholok futásnak eredtek.

Az összetűzésről külön tudár tett jelentést Bukarestben: abanban Chială szubprefektus, Stefanescu főügyész és Pop Valeriu csendőrkapitány szállták ki a helyszínre, annak megállapítására, hogy az incidensért kit terítel a felelősség. A vizsgálat eredményeképpen Vasile Gheorghe, Vasile Andrei, Janca Constan tin és Grigore Andrei garmanesti parasztokat lázadás címen leartóztatták és a bukaresti hadbíróság bírtonéba zárták. A halottakat a bukaresti börtöni intézetbe vitték, a sebesülteket pedig kórházba. A legsúlyosabb sérüléseket Ioan Grigore, Avram Stoica, Grigore Ostacie és Pavel Stoica szenvedték. Az ilfov prefektura közlése szerint

Pavel Stoica vasárnap reggeli hat óra körül sérüléseibe.

Majdnem hasonló események játszódtak le az ugyanelek ilfov megyei Vasile községben ugyanelek a kisajátítás körüli elégtelenségek miatt. Itt azonban Popescu szubprefektusnak sikerült az utolsó pillanathan a kedélyeket lecsillapítani.

Az Uj Kele zsidó Egyszerkeszt Felelős sze Az Uj Kele forrás

Egy

Ijedi napl érzem vig mig lázad és álmon... az elő

Azt mond és hogy a

Ó, szwety elméletek, s borsos

bennem a Ó, riadtam

Ó, riadtam mely máj

idők szel mely meg

puszta lyv elhull a h

Ó, minden magamba

mit ér nek mely leté

rabolt lelk és ideget

cibált ki Ó szörnyű

háborus s mikor da

megnyugo s lázadó ó

mikor fog ivgyvitani

— Május sok Koloz

hivatala n mekek új

öltása ut ják az ol

vosi hiva mindazok

elget és ják be, B

ujraoltás történnék

9—12-ig a számu ter

5-én d. u lor 66, sz

kolában; gel 8-ko

IV. kerüle Strada 1

formátus. 11—12 d.

szám alab május 8—

Közgazdaság

A vámtarifával egyidejűleg csak ősszel lép életbe az új vasuti teher- árutarifája

Új iparpártolási törvény készül. Százmilliókat emész- tel az adók kivételése és behajtása

(Timisoara-Temesvár, április 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombaton zajlott le az UGIR temesvári gr. élése C. D. Busila mérnök, a Resica vezérigazgatójának elnöklése alatt. A nagyiparosok tárgyalásának során az aktuális gazdasági kérdések kerültek megvitatásra. Mireca mérnök, az UGIR vezérigazgatója, jelentésében többek között rámutatott arra, hogy a gazdasági törvények megalkotásánál az egyes minisztériumok között nincs meg a szükséges kapcsolat. Epeozért az UGIR javasolni fogja a kormányban, hogy francia mintára országos gazdasági tanácsot szervezzenek, amelyben a szakminiszterek, államtitkárok és vezérigazgatók mellett az ipar és a mezőgazdaság képviselői is helyet foglaljanak. Mireca vezérigazgatónak a jelenleg érvényben lévő iparpártolási törvény hiányosságaira vonatkozó megállapításaira Cezsar Popescu iparügyi vezérigazgató bejelentette az ülésen, hogy a minisztérium új iparpártolási törvény előkészítésén dolgozik, amelyet véleményezés végett be fognak mutatni a gazdasági érdekelteknek.

Igen nagy érdeklődés mellett olvasták fel Peptea Jakabnak, a kolozsvári nagyipari szövetség igazgatójának elaboratúráját az ipari terhekről és a 0.20 százalékos folyószámla illetékről. Peptea rámutatott arra, hogy nálunk annyiféle állami, megyei és községi adó és illeték van, hogy ezek már nemcsak összegeikkel, hanem a földelgözúsukhoz szükséges munkával is kibíratatlan terhet jelentenek a termelésnek. Busila elnök indítványára a gyűlés köszönetet szavazott Peptea igazgatónak feltételek kidolgozásáért és ezeket feltéresztli a pénzügyminisztériumhoz, amelynél lépéseket tesz az adózás leegyszerűsítése végett.

Mibe kerül az adók behajtása

Kopony Traugott brassói kiküldött előadta, hogy milyen torturát jelentenek az adófizetőkre az évi adókivetések. Magyarországon a kereskedelmi és ipari adót ötvenként vetik ki és az a rendszer teljesen megfelel. Nálunk ellenben évenként vetik ki a kereskedelmi és ipari adót is, ami a kincstárnak is csak károsodást jelent, mert az adókivetés és az eljárás költségei több mint százmillió lejbe kerülnek. A gyűlés elhatározta, hogy az indítványt feltéresztli a pénzügyminiszterhez.

Dr. Lakalos Sándor (Marosvásárhely) azt kifogásolja, hogy a kormány elhuzza az új vasuti tarifa életbe lépését, aminek a faiparban súlyos következményei vannak, mert a cégek elhalasztották szállításiakat április végéig abban a hitében, hogy május elsejével az új vasuti tarifa feltétlenül életbe lép. Most azonban kiderült, hogy még mindig bizonytalan, mikor fogják életbe léptetni.

Busila elnök erre azt a felyilagosítást nyújtotta, hogy a kormány azért halasztotta el a vasuti tarifa életbe lépését, mert összhangzásba akarta hozni a vámtarifával, viszont Bratianu Vintila pénzügyminiszternek az a kívánsága, hogy az új vámtarifát ne rendezzék, hanem törvénnyel léptessék életbe és épen ezért ez az ősi parlamenti szokás maradt. Minthogy az érdekeltek sürgetik az új vasuti tarifa életbe lépését, az Ugir felterjesztést fog intézni, hogy a vasuti tarifát már a vámtarifát megelőzőleg léptessék életbe.

Az állami követelések elsőbbsége

A kolozsvári kerületi igazgatóság felterjesztést intézett annak a Füleu-féle adóbehajtási törvénynek a módosítására, amely korlátozza elsőbbséget biztosít a kincstárnak mindennemű közhitelek behajtására. Butulescu, a királyi uradalom igazgatója, konkrét példát sorol fel ennek az intézkedésnek a hátrányairól. Egy angol társaság nagyobb pénzbeli jelzálogkölcsönök akart kihelyezni Romániában és érdeklődött aziránt, hogy vajon a jelzálogos lekelezések teljes biztosítékot nyújtanak-e. Amikor azonban erről a serehuzeit törvényszakaszról értesült, hátat fordított Romániának és pénzt Magyarországon helyezte ki.

A gyűlés végén egy felszólalás kapcsán szóba került az Ugir és kereskedelmi és iparkamarák viszonya. Busila elnök rámutatott arra, hogy a gyáriparkok nem tudják érdekeiket megvédeni a mostani összetételű kereskedelmi és iparkamarákban és épen ezért azt kérik, hogy válasszák ezeket szűkebb és külön kereskedelmi és külön ipari kamarákat.

Model 92 és Portable **REMINGTON** Model 92 és Portable
a világ legjobb írógépei
Révész Ernő, Targu-Mures.
Kérjen ajánlatot!

TÖZSDE

A piac változatián

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 április 30 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3120-3130	—	—	4862	3125	1103125	13694	65040	192750
Newyork	16150-162	51890	518250	2541	16185	57250	71050	3375	—
London	790-792	253275	253225	12402	791	279375	346825	16470	48806
Páris	633-642	204225	2042	—	636	225250	2796	1328250	39362
Milano	850-860	2735	273550	13390	855	301750	374225	17795	52737
Prága	480-482	193775	1588	—	48050	169625	210587	—	29650
Budapest	2830-2840	906350	906350	—	2830	—	1240962	58335	—
Belgrad	—	91325	91325	—	285	10750	—	5937	176
Bukarest	—	325	324	1590	—	35750	443	2115	63
Varsó	—	5820	5820	—	1840	6420	7966	37825	—
Bécs	2275-2285	7300	7302	—	2285	8046	—	475	—
Berlin	3875-3885	12411	1240850	—	3880	4369125	16939	80680	—

Száz lej árfolyama: Zürich (uto) 324, Páris 1590, Budapest 37550, Bécs 44300, Prága 2115.

Pályázat

A Strada Saguna (v. Bartha Miklós-u.) 13. sz. alatt eddig „LYDO” néven nevezett Dreher-Haggenmacher sörkört új, internacionalis elnevezésére ezennel pályázatot hirdetünk.

A juri által elfogadott új név ajánlója a megnyitás napján, vagyis május 5-én szombaton egy hektó, a helyszínen elfogyasztandó **baksört** vagy 5 üveg **pezsgőt** kap. Pályázatok szerdán, május 2-án este 8 óráig a Metropol kávéházban **Cioclu** János direktor ur címére adandók le.

létesítsenek. A gyűlés elhatározta, hogy a legközelebbi ülésen foglalkozik ezzel a kérdéssel.

A gyűlés befejezése után a vendégek tiszteletére bankett volt. Előzőleg egyébként a vendégek meglátogattak az aradi és temesvári nagyobb gyaraktat, vasárnap délben pedig a Resica-műveket tekintették meg.

Elrendelték a csődöt Palcu Lázár hegyaljai bortermelő ellen. Körülbelül fél évvel ezelőtt jelentett fizetési képtelenséget Palcu Lázár arad-hegyaljai borkereskedő. A megindult egyezkedési tárgyalások során Palcu megállapodott a hitelvezők legtöbbjével akik a Palcu-féle érdekeltségek értékesítéséből rendszeresen kaptak eddig a megállapított kvótát. Ekkor cserélt gazdát többek között a nagyváradi Bognár és Szánó-borkereskedés is, amely a temesvári Sváb Kereskedelmi és Iparbank tulajdonába ment át. A válság kiéleződése miatt azonban Palcu megakadt a kötelezettségek teljesítésében, amire az Abramovian Dávid brailai borkereskedő cég 190.000, az Arad megyei Általános Bank 50.000 lej, a Markovits Kálmán nagyváradi cég 50 ezer és a Friedmann E. és Társai temesvári cég 100 ezer lej követelése miatt csődöt kért ellene. Az aradi törvényszék kétnapi tárgyalás után ki is mondotta a csődöt és lömegondnokul dr. Rohan Demeter, írtlyettesül pedig Barsan Aurél világi ügyvédek nevezte ki. A követelések bejelentésének határideje július 15, a csőd-tárgyalás napja július 31, a csődválasztmány megalakításának terminusa pedig augusztus 3-án van.

Ötmillió lejre emeli alaptőkéjét a kolozsvári Kishitelbank. Vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta második évi rendes közgyűlést a kolozsvári Kishitelbank és Takarékpénztár Rt. Schwartz Jakab elnöklése alatt. A közgyűlés, amelyen 957 részvény képviselőben 136 részvényes jelent meg, az igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentések elfogadása után kimondotta, hogy a kimutatott 31,768 lejnyserségből 27,440 lej a tartaléktöke dotálására fordít, míg a fennmaradó 4928 lejt új számlára kell átvinni. Az igazgatóság előterjesztésére a közgyűlés hozzájárult az intézet alaptőkéjének 22500 da-

rab, egyenként 200 lej névértékű, új részvény kibocsátása után 5 millió lejre való felemeléséhez. Elhatározta a közgyűlés, hogy a folyósítandó kölcsönök összegének maximális határát 25 ezer lejre emeli, ezzel szemben a kisebbösszegű kölcsönök kamatlábját 10-12-14 százalékra szállítja le. Ezután a lejárt mandátumu igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok helyének sorsolás után való betöltésére került sor. Az igazgatóságba beválasztották dr. Jakobi Emilt, dr. Brunner J., dr. Kertész J., dr. Fscher T., dr. Marton E. és Rózsa Mórt, míg a felügyelőbizottság új tagjai dr. Spitzer Jakos, Kertész Márton és Rimóczy Jakos, pöttagjai pedig Hermann Samu, Mandelbaum Izidor és Barta Ferenc lettek.

Világhírű nyaralók és üdülők

Pensiók, internátusok, leány- és fiúotthonok.

Havi ellátási díj tanulóknak 150 P, felnőtteknek 160 P, mely hetenkinti változtatással négy nyaralóhelyre érvényes. Ezer személy referenciája.

Kérjen prospektust (válaszbélyeg).

Pestalozzi Internátus Iroda

(Fédération Internationale des Pensionnats Européens).
Budapest V., Alkotmány-u. 4. I.
Telef.: Teréz 242-36. Telef.: Teréz 242-36.

Nyaraló és üdülőtelepek:

Magyarországon: Budapest, Siófok, Balatonöszöd. Svájcban: Genf, Lausanne, Neuchatel, Luzern, Montreux, Zürich, Lugano, St. Moritz. Franciaországban: Paris, Deauville, Trouville, Biarritz, Aix les Bains, Grenoble, Evian (genfi tó); a francia Rivierán: St. Raphael, Cannes, Nizza, Juan les Pins, Monte Carlo, Menton. Olaszországban: San Remo, Nervi, Venecia, Bordighera, Abbazia, Riccione, Roma, Nápoly, Palermo. Ausztriában: Wien, Zell am See, Linz, Innsbruck, Salzburg, Ischl. Belgiumban: Ostende, Angliában: London, Cambridge, Brighton, Folkestone. Afrikában: Algír, Tunis.

A *gal jelű helyek internátusok, fiú- és leányotthonok, pensionátusok - feltölttek részre is, nyitva egész éven át.
A többi helyek július, augusztus és szeptember hónapban vannak nyitva. Tanszék utáni kedvezmények (25-50%), külön dírcet Pallmar-korcsok. Internátusi díjak Budapestén havi 90 P, külföldön 110 P.

Teszler posztó nagyruházában

Nagy választék szövet és bélésárúkbán

Főpostával szemben
Hirdessen az Uj Keletben

Lesütött szemek

Írta: Júda Léb Perez

I.

A régmúlt időkben, Prágától néhány mérföldnyire egy faluban élt egy zsidó Jechiel-Michel, aki a koresmát bérlete. A földesur, akitől bérlete a koresmát nem közönséges földesur volt, hanem gróf. Jechiel-Michel nagy jövedelem fölött rendelkezett, több fölött, mint amennyire szüksége volt. Tekintélyes férfinak ismerték, jótékony és szegény vándorokhoz is vendégszerető. És amikor öszkor, a nagy ünnepekre Prágába jött, rendszerint sok pénzt hagyott hátra a község jótékony intézményeinél. Jechiel-Michel egybéként nem volt tudatlan ember, ezért a rabbi és a jesiva feje, akikkel ellátogatni szokott, szívesen fogadták, amikor eszrog-vásárlás miatt, vagy pázkáért a fővárosba jött. Egy alkalommal a ros jesivát arra kérte, eszközöljön ki neki az égienél, hogy felesége fiút szülessen. A szentéletű ros jesiva azonban látta, hogy Jechiel-Michelnek nem rendeltetett az, hogy öröme legyen fiából. És ha az embernek olyan fia van, akiből nincs öröme, az olyan inkább meg se születne. Ezért a ros jesiva a bérlo kérését kerekén visszautasította.

Jechiel-Michel elszomorodik, a ros jesiva azonban megvizsgálja:

— Ha isten nem fog segíteni, hogy összehozd a megfelelő hozományt, gyere el hozzám én majd olyan vőt fogok keresni számodra, akivel meg leszel elégedve.

Jechiel-Michel tehát megnyugodva tért haza. Két leánya volt otthon és ezekért lassanként összeszaporlta a pénzt, hogy legyen nekik hozományra. Előbb az idősebbnek, azután a fiatalabbnak. Istenem, hiszen talmu tudós nők is érnek valamit!

Gyűjtötte tehát a hozományt és isten megsegítette. Amikor az első ötszáz tallér együtt volt, így szólt feleségéhez:

— Itt az ideje, hogy Nechama leányunkat, az idősebbiket férjhez adjuk.

Erre a felesége, Debora kijelentette, hogy ő is hasonló nézetben van és elkezdtek számolgatni. Háromszáz tallér adnak hozományként, kétszázat kelengyére, ajándékokra, lakodalmi költségekre és hasonlókra... És olyan lakomát adnak a szegényeknek, hogy Prága sokáig vissza fog erre emlékezni.

Azonban olyan egyszerűen mégsem ment a dolog. Ahogyan az gyakran előfordul, ezúttal is különböző akadályok merültek fel. A földesur egyszer ide, egyszer oda küldte, télvíz idején nagyon sokat havazott, az utak járhatatlannak voltak, nyáron viszont túlfut sokat esett és amikor egy-egy keresztény ünnep jött, nem lehetett becsukni a vendéglőt. Ervsszóval a dolog nem ment olyan gyorsan. Azonkívül pedig ember tervez. Isten végez.

rakozott és minden kiesik a kezéből. Gyakran lesüti szemeit, hirtelen elhalványul és mintha álomvilágban élne. Ha az ember nevén szólítja, elkezd reszketni és majdnem összeesik, mintha egy másik világból hívná vissza őt az ember... Némelykor pedig az embereket szurós, merev nézéssel nézi, úgy hogy az emberek szinte elszomorodnak tőle.

Ezenfelül bizony csunya tulajdonságai is vannak. Nem lehet őt kitépni a koresmából, különösen éjszakának idején, amikor a vendégek játszanak és táncolnak. Egész éjszakákat szeretne itt ülni és nézni szeretné, amint a parasztlányok a parasztlányokkal tréfálkoznak, amint eszelős táncot lejtenek és olyan hangon énekelnek, hogy az egész vendéglő belesereg.

Erőszakkal kell őt hálószobájába kisélni. Lefekszik és lezárja a pillait, amíg a nénie elalszik. Mihelyt elaludt, akár télen, akár nyáron, meztelen kilópdzlik az ajtón, csak azért, hogy a kulcslyukon megnézhesse, mi történik vendéglőben. Ha édesanyja rajtakapja akkor egész testén láz ömlik végig és szeméi olyan különös fényben ragyognak, hogy Debora megijed. Egy alkalommal odafutott az urához, Jechiel-Michelhez és elmondotta neki ezeket.

— Oh! jaj, ha az ember előbb a fiatalabbat férjhez adhatná, — nyögött Jechiel-Michel. — Meg kellene kérdezni valakit, — szölt Debora.

A férje azonban egyre elhalasztja a házasságot, amíg a következő dolog történik.

Jechiel-Michel csak tartsa meg a koresmát és éljen belőle úgy, ahogy tud. Jechiel-Michel nagyon rosszul érezte magát.

Malkele azonban még szórakozottabb lett. Így azután Jechiel elhatározta, hogy Prágába utazik, hogy itt a tudóssokkal és a szentéletűekkel tanácskozzon. Azonban megint csak különböző dolgok jöttek közbe és a fiatal gróf egyre csak ellátogatott a vendéglőbe.

Egy napon minden átmenet nélkül így szólt a vendéglőshöz:

— Ide hallgass Mojsé! Add el nekem a leányodat!

Szegény Jechiel-Michel fehér szakája megremegett és szürke szeméi előtt minden elsötétült.

A gróf nevetett:

— Ugye Eszterkának hívják? — kérdezte.

— Nem, Malkenak hívják.

— Akkor gondold, — mondotta a gróf, — hogy Eszternek nevezik, hogy te vagy Mordechaj és én vagyok Achászéros. Miért is ne? De azért nehogy azt hidd, hogy koronát fogok a fejére helyezni. Te azonban örök időre ingyen kapod a vendéglőt, amit gyermekeid és unokáid örökölhetnek tőled.

— És a fiatal gróf gondolkozási időt adott neki.

Amikor Jechiel-Michel látta, hogy a dolog rosszul áll, kora reggel befogott Prágába utazott és nyomban telkereste a ros jesivát. A tudós a talmu felett ült és tanult. Jechiel köszöntötte és gyorsan megkérdezte a tudóstól:

— Tessék mondani! Zsidó ember férjhez adhatja fiatalabb leányát az öregebbik előtt?

A ros jesiva elgondolkodott és így felelt:

— Nem! Jechiel-Michel, nálunk ez nem szokás... Zsidó emberek ilyesmit nem tesznek. És elmondja neki Jakób és Lában történetét.

— Tudom, én magam is ismerem ezt a régi zsidó szokást, — mondotta Jechiel-Michel — de ha az embernek muszáj!

— Vagyis?

Akkor Jechiel-Michel a prágai cadik előtt kiöntötte keserű szívét és mindent elmondott neki. A cadik elgondolkozott és így szólt:

— Nagy isten, az ilyen súlyos esetekben mégis ki lehet házasítani a fiatalabbat.

Jechiel-Michel elmondta neki, hogy ötszáz tallért gyűjtött s emlékeztette a jámbor férfit arra az ígéretére hogy a jesivából vót fog neki szerezni.

A prágai cadik ismét elgondolkodott kezét fejébe vette, majd felemelte szeméit és így szólt:

— Nem Jechiel, ezt nem tehetem meg!

— Miért rabbi, — kérdezte Jechiel reszketve, — hiszen Malkenek sem mi búne nincs. Olyan mint egy facsemete, amit mindenfelé hajlítani lehet...

— Ment isten, — felelte a ros jesiva. — Én nem mondtam, hogy hiunt követelt el, ez eszbenem sem volt. Idehallgass Jechiel-Michel, leányod nem követelt el hiunt, de mégsem teljesen érintetlen... Én mindenekelőtt — folytatta a ros jesiva, — saját érdekében beszéllek. A te leányod felügyeletre szorul, neki egy okos ember kell, keresztelkedő ember... És szüksége lesz arra hogy apósa és anyósa körülötte legyenek, egy egész család... Neki olyan házba kell mennie, amely tele van szemekkel és fülekkel. Mert ha a szenevedély rossz szelleme benyomult egy házba, akkor nagyon nehéz kitűzdeni ellene... Olyan, mint a keserű torma.

II.

Nechama, a bérlo idősebb leánya mindenképpen megérdemelte volna, hogy a prágai jesivának egy igen kitűnő tanítványa legyen a férje. Arany-szívű, jószágos leány, csupa báj és csupa kedvesség. A szeméből sugárzik ki a szeretet és olyan szofogadó, hogy bárjárt kell keresni. Amit az apa mond, amit az anya parancsol, amit a vendég szóban beszélő jömberek tanácsolnak, mindaz törvény az ő számára. Sőt a szombati kalácsot, elmondja a gyermekfeletti állást és folyékonyan olvas jidistit. Egyszóval, megérdemli, hogy csüpe alá fusson.

A haza azonban már kevésbé sikeres volt. Nem lehet ugyan semmi rosszat mondani róla. Azonban egészen különös teremtés, mindig gondolkozik, szö

III.

A földesurnak, vagyis a grófnak volt egy egyetlen fia, akit — mint ahogy akkor divat volt, Párisban neveltetett. Amikor ez a fiu egyszer évenként hazajött a szünelőkre, majdnem soha látni nem lehetett őt otthon. Éjjel-nappal csak vadászott. Jechiel-Michel pedig a leölt nyulak és egyéb vadnak a bőrért a grófi konyhába ugyszólván félig ingyen kapta.

Egy forró napon, amikor, mint tűz, úgy izzik a levegő a fiatal gróf a felső uton lovagolt hazafelé és elhaladt a vendéglő előtt. Itt megállította teifeher lovát, leugrott róla, megkötözte, bement a vendéglőbe és l üveg mézsört rendelt.

Jechiel-Michel reszkető kezekkel szolgáltá ki a grótot. A gróf egyet hömpölyt belőle és elfintorította száját. Apjának bizonyára sokkal jobb mézsörre van otthon a pincében, isten tudja hány éves! A gróf talán a vendéglős fejéhez vágta vola az üveget, ha hirtelen nem esik tekintete Malkele, a fiatalabb leányra, aki sápadt arccal és meredt szemekkel ült a vendéglőben. A fiatal gróf odaállította nyugodtan üvegét, egy tallért dob az asztalra és megkérdezte:

— Maise! (A nagyuraknál minden zsidó Mojsé) a leányod ez?

Jechiel-Michel szívében örvény nyílt meg és dadogva felelt:

— Igenis, a leányom!

A fiatal gróf csak néz és néz és nem tudja szeméit levenni a leányról. A következő napon ismét jött és mézsört rendelt. Ugyanugy a harmadik és a negyedik napon...

A szünelők a leányt elrejtették előle. Megvárakodott, azonban nem szólt semmit, hanem csak pödörte fekete bajuszát és szeméi villámot szórnak. Egyszer aztán azt mondta, hogy Jechiel-Michel voltaképen kevés bért fizet, hogy a prágai zsidók sokkal nagyobb bért kínálnak... Ez megfelelt a valóságnak, azonban az öreg gróf soha senki mást nem engedett át a küszöbén, a bérösszeg nem jelentett számára sokat és úgy vélekedett, hogy

IV.

amit csak egyszer kell ültetni, aztán örökké nő. Ha ki is téped gyökerestől, mégis utána nő... Nem úgy van?

Szegény Jechiel Michelnek igazát kellett adnia és a fejével bólintott.

— Most pedig — folytatta a cadik — képzelj, hogy megpuhítottam magam általad és betartom a szavamat. Hiszen nem tagadhatom le, hogy ígéretet tettem neked arra, hogy a jesivából kiválasztok számodra egy szegény ifjút, aki egyedül áll a világban... Jó lesz ez akkor? Mert alapjában, mi egy ilyen ifju? A Tóra gyermeke, aki ül és tanul... Másról nem tud, nem is akar tudni... És hol fog a fiatal pár lakni? Csak nem veszed őket magadhoz a faluba?

— Bizonyára nem veszem! Legáltalában is addig, amíg a fiatal gróf a faluban lesz.

— És ki tudhatja, meddig marad ott? És mire nem képes egy ilyen gróf, ha valamit a fejébe vesz! Hisz nincs más gondja! Nem kell gondolnia a mindennapi kenyérre. Szóval, a fiút nem vehetnéd kosztba magadhoz. Mit tehetnél? A fiatalokat itt hagnád Prágában, lakást bérelsz nekik és pénzt küldesz élelmézsükre. De mit fognak a fiatalok itt csinálni? A férj éjjel-nappal a bét hamidrásban fog ülni tanulni fog és isten szolgálatában fog állani. Mit fog csinálni a fiatal aszszony? Milyen gondolatokat fog szövegetni? Milyen álomvilágban fog járni?

— Igaza van, rabbi szölt Jechiel-Michel rekedt hangon. De mégis, mit tegek?

(Folyt. köv.)

STELZHAMER
Zongora
 kifűnő hangu, teljesen jó állapotban
 22 000 leiert sürgösen eladó
Rosenberg
 zongoraktár, Cluj, Cai Victoriei No 5

Felhívás!

Értesitem a t. vevőmet, hogy ort. kóser szalamigyáramat újonnan átalakítottam és így abban a helyzetben vagyok, hogy legkitűnőbb minőségű szalamit, valamint az összes e szakmába vágó hentesneműket szállíthatok naponta frissen a legolcsóbb árban. Miért is kérem szives partfogásukat és vagyok kiváló tisztelettel

Ifj. Pál Márton
 Cluj, Piaja Mihai Viteazul 25.

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE SI FABRICA DE CONFECTIONI DE HARTIE

CARTEA ROMANEASCA
 S. A. SUCURSALA CLUJ.
 CALEA DOROBANTILOR 14-16.

TIPOGRAFIA:
 Execută cu deosebită îngrijire tot felul de imprimare pentru Bancă, Industrie și Comerț, precum: Hartie de Corespondență, Facturi, Plicuri, Cărți postale, Circulari, Preturi curente, Registre, Cărți de adresă, Cărți de vizită etc. De asemenea execută tot felul de imprimare pentru Autoritățile publice, Broșuri, Publicațiuni de ori-ce fel, Reviste, Ziare, etc.

LINIATURA MECANICA:
 Execută cu acuratețe și exactitate tot felul de Liniaură pentru Registre speciale de Contabilitate pentru Bancă, Industri și Comerț, etc.

LEGATORIA:
 Leagă tot felul de volume, Cărți, Broșuri, Planuri, pentru Bibliotecă și Particulari.

FABRICA DE CONFECTIONI DE HARTIE:
 Produce: Registre p. Contabilitate, tot felul de caete pentru Scoala, Brocure p. desen, Carnete, Plicuri, Hartii liniate, etc.

Miklós-u.)
 nevezett
 új, inter-
 pályáza-

agys május 5-én
 eg pezsőt kap.
 eházban Cloctu

névértékű, új rész-
 n 5 millió lejre való
 rozta a közgyűlés,
 kölesönök összegét
 25 ezer lejre eme-
 sebbösszegű kölesö-
 12-14 százalékra
 lejárt mandátumu
 relőbizottsági tagok
 n való betöltésére
 óságha beválasztot-
 dr. Brunner J., dr.
 T., dr. Marton E.
 a felügyelőbizottság
 őzsef, Kertész Már-
 b, póttagjai pedig
 delbaum Izidor és

ok és üdülök

ok, leány- és
 nok.

idj tanuló-
 inőtteknek
 eten kinti
 négy ny-
 vényes. Ezer
 renclája.

(válaszbélyeg).

rnátus Iroda

Peonionats Européas).

lőtelepek:

pest, Siofok, Bala-
 "Lausanne", Neu-
 Zürich", Lugano",
 ban: Paris", Deau-
 Aix les Bains,
); a francia Rivie-
 Nizza", Juan les
 on. Olaszország-
 Venecia, Bordig-
 Roma", Nápoly,
 en", Zell am See.
 g", Ischl, Belgium-
 London", Cam-
 stone. Afrikában:

ások, fu- ca leány-
 ttek részere is, nyitva

ler
 uházában

szték
 árukban

zemen

Keletben

Ruhák
legdivatosabban készítenek
Áron Davidnál
Cluj, Calea R. Ferdinand
32.

Színház - Művészet

A színházi hónap közleményei
A Zenebona premiére csütörtökre marad. Kedden és szerdán olcsó előadások
A Magyar Színház igazgatósága a műsorában beállított következő változtatások közlésére kér bennünket:
A Zenebona előkészületei még két napi előkészületet igényel, amellyel közbejött Kolbay Ildikó betegsége is, úgyhogy az igazgatóság csütörtök estére halasztotta a Zenebona premierjét
A kedd estére váltott jegyek érvényesek csütörtök estére.
A bérletek pedig így változnak: Csütörtökön premierbérlet, pénteken A. bérlet, szombaton B. bérlet, vasárnap este C. bérlet.
A Zenebona premiére helyett: kedden és szerdán mozihelyi előadások lesznek. Kedden a Borcsa Amerikában című operettjüdjonság szerdán este pedig a Balról a harmadik című új revüjüdjonság kerül színre. Mind a két előadást mozihelyi árakkal tartják meg: 10, 20, 30, 40 és 50 lej egy-egy jegy.

Magyar Színház műsora
Csütörtök: Zenebona. (B. bérlet. Sorozatszám 338.)
Péntek: Zenebona. (C. bérlet. Sorozatszám 339.)
Szombat délután fél 4 órakor: Cigánybáró. (Utolsó ifjúsági előadás, nagyon olcsó helyi árakkal. Lévy Ilonka fellépésével. Bevezető előadást tart. Kende János. Sorozatszám 340.)
Szombat este fél 9-kor: Zenebona. (Bérletszűnethen. Ssz. 341.)
Vasárnap 5-kor: Mesék az írógépről. (Mozihelyi árak: 50, 40, 30, 20, 10 lej egy-egy jegy. Kolbayval, Mendével. Lászlóval. Ihással. Ssz. 342.)
Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Zenebona. (Ssz. 343.)
Hétlőn: Aranyhattyú. 50, 40, 30, 20, 10 lejes helyi árakkal! (Kolbay Ildikóval, Mendével. Lászlóval, Ihással. Sorozatszám 344.)

Corso filmszínház műsora
Kedd 3, 5, 7, 9-kor Odette. Főszereplő Francisca Bertini.
Szerda 5, 7, 9 órakor, Odette.

Az Edison filmszínház műsora
Kedd 3, 5, 7, 9-kor **Őné az a nő?** Barlesk vígjáték. Amerika legkisebb, de legna. jobb komikusa Harry Langdon szereplésével.
Szerda 5, 7, 9 órakor: **Őné az a nő?** Harry Langdonnal.
Csütörtök 5, 7 és 9 órakor: — **Őné az a nő?** Harry Langdonnal.
Hétköznapokon leszállított helyi árak, **10, 15, 20 és 25 lej.**

Utazó! BERKOVICSNE
vendéglője megnagyobbítva
Gradea, Str. Nicolai Iorga 19.
Zöldfa-u. Mérsékelt árak. Kívülről házikonyha

Butorbevásárlók figyelmébe!
Butorszükségeit beszerzése előtt okvetlen tekintse meg
FISCHER ALBERT
butoráruházát
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 61

SUBLIME
LOTION DE BOTOT

Petroleummentes HAJSZESZ azonnal megszünteti a hajhullást
Kapható: a gyógyszertárakban, árogóriák- és illatszertárakban
Vezérképviselő: E. LAX, Bucuresti, Str. Batistei 14.

Vízmentes ponyva, zsák minden célra — eladás és kölcsönzés.
Kárpitos kellékek
Matracok és huzatok. Afrik-Seegras. Butorszövetek, zsinórok. Spárga gurtai. Ablakroletták. Kerti és piaci ernyők.
Boskovics József
Cluj, Strada Regina Maria 15.
Telefon 9-10.

Üzlet-helyiség
két nagy kirakattal, a piac legforgalmasabb helyén nagy kiadó. Engros üzlet-raktárhelyiséggel. Engros üzlet-raktárhelyiséggel. Engros üzlet-raktárhelyiséggel. Engros üzlet-raktárhelyiséggel.
Ertékesítési József Emil cipőraktárában — Tg. Mures

Asszonyom!
Gondolt-e arra, hogy mi a betegségek kutterása? **Nem,** mert ellenesetben mindenekelőtt legfontosabbnak tartaná
ágy tollát
melyen életének legalább 1/4 részét eltölti,
fertőtlenítés gőzölés molytalanítás felélesztés és portalanítás végett a teljesen új rendszerű gépekkel felszerelt Toll-megmunkáló gyárnak
Str. Jasilor (Nagyszamos-u.) 14. átadni.
A megmunkálásnál bárki jelen lehet
Néhány óra alatt a munkát elvégezzük

A tudományos irodalom nagy eseménye!

Dr. Ligeti Sándor új könyve
Az erkölcs keletkezése és fejlődése
Az erkölstudomány nagy kérdéseinek ismertetése és továbbfejlesztése
Kivonat a tartalomából.

Az erkölstudományok gyakorlati jelentősége.
Gyakorlati és elméleti erkölcs.
Az erkölcs keletkezése.
A lelkiismeret.
Az állati csoportok erkölcsi ítéletei.
Egyéni és társas erkölcs, stb.
A jó és rossz jelentősége az etikában.

Az erkölcs élete.
A vallás-erkölcs.
A nevelés, tekintély és hatalom.
Az uralkodó erkölcs kettős jellege.
Az erkölcsök differenciálódása.
A foglalkozások és nemi élet erkölcsi.
Gazdasági erkölcs.
Társadalomtudomány és erkölcstan, stb.

Az erkölcs fejlődése és jövője.
Az erkölcsstan utja a politika tanulmányozásához.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

FELHÍVÁS
Tudomásunkra jutott, hogy Szentgye-lefünk nevében a nagyváradi Chewra-Kadische Aggok-Menháza javára az országban pénzüdmányokat gyűjtenek.
Felhívjuk zsidó hveinket, hogy az oly egyénekkel, kik ily célból jelentkeznek, járjanak el mint közönséges családokkal, mert mi ilyenmü megbízást senkinek nem adunk s ha bármínő igazoló okmányokat felmutatnának, ha azok adományok gyűjtéséről szólnak, tisztán hamisítványok.
SPITZ. LEITNER
titkár. elnök.
No. 171—28.

KONKURS
Bei der jüdischen Kultusgemeinde Suceava, Bucovina, gelangt des Posten eines **RABBINERS** zur Besetzung.
Bewerber, nicht über 40 Jahre alt, welche nebst der erforderlichen allgemeinen Bildung auch ein strenggläubiges Vorleben nachzuweisen haben, wollen ihrem Gesuche nachstehende Dokumente anschliessen:
1. Befähigungsnachweis, 2. Studienzeugnisse, 3. Geburtschein und 4., eine gedrängte Darstellung der biografischen Daten.
Gehalt nach Uebereinkommen.
Reisespesen für Probevorträge werden nur demjenigen Kandidaten rückvergütet, der aufgenommen werden wird.
Der Präsident
Dr. M. Teich.

Művészi perzsaszőnyeg
szüvölt gobelin, karamani függöny, külföldi fonalak, szövökélékek legelőnyösebb beszerzési forrása.
SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. Er. Clorogaria (Uri-u.) 14.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó helyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Franczia levelezést vállalok délelőtti órákban — Ajánlatokat „Diplome” jellegre a kiadó továbbít.
Eladó egy üvegteltől átvannal együtt. — Kert-vendégiosoknak alkalmas. Ertékesíthető. Egyetem-u. 3, a házfelügyelőnél.
Lakást adok egy szoba takarítása ellenében. Kleiné, Király-u. 43. Ertékeszni d. e. 11-12. d. u. 4 lej.
Veszék ócska téglát, ajtót és ablakot. Címét a kadoba kérek.

PINCE
cca 250 m², világos, raktárnak, műhelynek kiadó. Malom-utca 28.
Egy 24 x 30-as lenyűképezőgép sztaoastatívvai olcsón eladó,
Nadler
Cluj, Calea Dorob. 16.
2 tüdőcsucskurutos leánykát vagy öt teljes elátásra és kezelésre elfogadok. Nagy kerttel rendelkezem. Cím a kiadóban.
Nyári kirándulásra kiadó kert, kis menedékházal, Donát-ut 148. Autóvégállomás,
Butorozott szoba, fürdő és zongora használatra kiadó, Strada Paris 4.
Egy angol mechanikai rövid feketezongora berbeadó. — Cím a kiadóban.

Román, német és néber órákat ad diplomás tanár. Cím a kiadóban.
Legújabb vilány-elvételű kítőnő „Syrca” gramofon művészletek 98 leírás kapnak. Legújabb slager k. Triskánál — Cluj

Két fiatal ember vagy leány teljes elátást kaphat. Ertékesíthető a kiadóhivatalban.
Zongoraárak ad végzettkadémista esetleg gyakorlással is. Cím a kiadóban.
Két szoba, konyha, fürdőszoba modern lakást keresek azonnalra. Cím a kiadóban.
Román angol, francia, német, olasz, cseh-szlovák stb. fordítások. Levelek (cégeknek hónapra) kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel,** Str. Rațiu (volt Kötő-u.) 3. sz. Telefon 831

Esőköpeny . Lei 900
és feljebb
Trench-Coat Lei 3500
Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruháza Föter 14.

Most jelent meg!
Hogyan lett a romantikus zsidó költőből az angol világbirodalom legelső embere, lordkancellárja, a királyné legbefolyásosabb tanácsadója
DISRAELI élete
Andre Maurois művének fordítása.
Az első magyarnyelvű **DISRAELI** életrajz
ára 272 l.
Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában, Cluj

KIADÓHIVATAL
Str. Ba
SZERKESZTŐ
Éjjeli tele
ELŐFIZETÉS
Egész év
Félévre
Negyedé
Egy hónap
NI éviolya
1928 máj
* 566
A
Alább
Assoc
sajtóba
Kellognak
elő javasla
yazettek di
könnyen me
több európai
lőkai szerep
Soha a
messzemenő
tek. Régebbi
tis paktum
derek utján
bíráskodásna
lentőségét h
melország k
talof, amely
szelő záradé
talam közöl
tást tiltó pá
dik hatalom
rejtik maguk
tök ezt a k
vítják ugyan
kor komoly
ez nem jele
azon az uto
kal háborz
igyekeznek
az lehet me
két már mo
ben az am
jelentősége
követeli, ho
ruról mint
röl egyszer
pedig ötven
Az a véleme
fogják, mi
telben egys
Az ameri
a hatalmak
enne az el
atmoszférát
külöztünk.
leghatékony
erkölcsi tes
léshez vezet
ha a hábor
mában ille
solja. A bé
és egyelőre
szolgálat.
ján akadály
Wilsonnal
sodik tüpr
niök maguk
ha az igaz
ják. Az els
volt. Az or
reltek volna
rül hatalm
tül a leszer
lézésével kö
völl, mint L
gyütésen. E
fogadták. A
a memoran
szes nemze
milyen utón
vasolja. Au
szándék ahl
előjogokat,
harkolt gy
Egy általán
kodásról szá
ról való len